

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda)

30. november 2011 *

Kohtuasjas T-208/06,

Quinn Barlo Ltd, asukoht Cavan (Iirimaa),

Quinn Plastics NV, asukoht Geel (Belgia),

Quinn Plastics GmbH, asukoht Mayence (Saksamaa),

esindajad: advokaadid W. Blau, F. Wijckmans ja F. Tuytschaever,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: V. Bottka ja S. Noë, hiljem V. Bottka ja N. Khan,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

mille ese on nõue tühistada komisjoni 31. mai 2006. aasta otsuse K(2006) 2098 (lõplik), mis käsitleb EÜ artikli 81 ning EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (juhtum COMP/F/38.645 – Metakrülaadid), artiklid 1 ja 2 hagejaid puudutavas osas ning teise võimalusena nõue tühistada selle otsuse artikkel 2 osas, milles sellega määratakse hagejatele trahv, või kolmanda võimalusena nõue vähendada selle trahvi summat,

ÜLDKOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees O. Czúcz, kohtunikud I. Labucka (ettekandja) ja D. Gratsias,

kohtusekretär: ametnik J. Plingers,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. mai 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

- ¹ Komisjoni 31. mai 2006. aasta otsuses K(2006) 2098 (lõplik), mis käsitleb EÜ artikli 81 ning EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (juhtum COMP/F/38.645 – Metakrülaadid) (edaspidi „vaidlustatud otsus“), tuvastas Euroopa Ühenduste Komisjon

muu hulgas, et teatud arv ettevõtjaid on rikkunud EÜ artiklit 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu artiklit 53, osaledes 23. jaanuari 1997 ja 12. septembri 2002 vahele jäävatel erinevatel ajavahemikel metakrülaatide sektoris konkurentsivastastes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis hõlmasid kogu EMP territooriumi (vaidlustatud otsuse artikkel 1).

- 2 Vaidlustatud otsuse kohaselt oli tegemist ühe ja vältava rikkumisega, mis puudutas kolme järgmist polümetüülmetakrülaattoodet (edaspidi „PMMA-tooted”): vormisegu, plaadid ja sanitaartoodet. Vaidlustatud otsusest nähtub, et need kolm PMMA-toodet on nii füüsiliselt kui keemiliselt erinevad ning neid kasutatakse erineval otstarbel, kuid neid võib pidada üheks ühtseks tooterühmaks ühise tooraine, s.o metüülmetakrülaadi (edaspidi „MMA”) tõttu (vaidlustatud otsuse põhjendused 4–8).
- 3 Vaidlustatud otsuse kohaselt seisnes kõnealune rikkumine hinnaläbirääkimistes ning hinnatõusu või vähemalt praegu kehtivate hinnatasemetete stabiliseerimist puudutavate hinnakokkulepete sõlmimises, täitmisel ja nende kontrollimises, läbirääkimistes täiendavate teenuste kulu ostjate kanda jätmise üle, turgusid ja/või äriühinguid puudutava äritegevuses olulise ja konfidentsiaalse teabe vahetamises ning osalemises rikkumisele kaasaaitavatel korrapärastel kohtumistel ja muude kontaktide omamises, mille eesmärk oli hõlbustada rikkumise toimepanemist (vaidlustatud otsuse artikkel 1 ja põhjendused 1–3).
- 4 Vaidlustatud otsuse adressaadid olid Degussa AG, Röhm GmbH & Co. KG ja Parachemie GmbH (edaspidi koos „Degussa”), Total SA, Elf Aquitaine SA, Arkema SA (varem Atofina SA), Altuglas International SA ja Altumax Europe SAS (edaspidi koos „Atofina”), Lucite International Ltd ja Lucite International UK Ltd (edaspidi koos

„Lucite”), ICI plc ning hagejad Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV ja Quinn Plastics GmbH.

- 5 Hagejad kuuluvad Iiri konglomeraati Quinn Group Ltd, kes 7. mail 2004, pärast rikkumisperioodi omandas kontserni Barlo (Barlo Group plc, pärast nimemuutust Barlo Group Ltd) kõrgeima tasandi emaettevõtja kogukapitali (vaidlustatud otsuse põhjendus 299). Hagejad tekkisid Barlo kontserni endise kolme äriühingu (edaspidi koos „Barlo”) tegevuse integreerimises Quinni kontserni 2005. aasta jaanuaris:
- Quinn Plastics GmbH on Barlo Plastics GmbH õigusjärglane. Vaidlustatud otsuse kohaselt osales Barlo Plastics GmbH metakrülaatide sektoris tuvastatud salajases tegevuses (vaidlustatud otsuse põhjendus 297);
 - Quinn Plastics NV on Barlo Plastics NV õigusjärglane. Viimati nimetatu oli Barlo Plastics GmbH emaettevõtja, kellele kuulus kaudselt 100% kapitalist (vaidlustatud otsuse põhjendused 38, 43 ja 301);
 - Quinn Barlo on Barlo Group Ltd õigusjärglane. Tegemist on endise Barlo kontserni emaettevõtjaga, kellele kuulub otseselt või kaudselt 100% endiste Barlo äriühingute kapitalist (vaidlustatud otsuse põhjendused 300 ja 301).
- 6 Kõik kolm hagejat on vaidlustatud otsuse adressaadiks, kuna komisjon leidis, et Quinn Barlo ja Quinn Plastics NV vastutasid Quinn Plastics GmbH (varem Barlo Plastics GmbH) tegevuse eest rikkumise ajal (vaidlustatud otsuse põhjendused 301 ja 304 ning artikkel 1).

- 7 Uurimine, mille tulemisel tehti vaidlustatud otsus, algatati pärast seda, kui Degussa esitas 20. detsembril 2002 trahvide eest kaitse saamise taotluse vastavalt komisjoni 19. veebruari 2002. aasta teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „koostööteatis“).
- 8 Komisjon viis 25. ja 26. märtsil 2003 läbi kontrollimised Atofina, Barlo, Degussa ja Lucite'i ruumides (vaidlustatud otsuse põhjendus 59). Pärast neid kontrollimisi esitas Atofina 3. aprillil ja Lucite 11. juulil 2003 koostööteatise alusel trahvide eest kaitse saamise või trahvisumma vähendamise taotlused (vaidlustatud otsuse põhjendused 60 ja 66). 18. oktoobril 2004 esitas ICI vastavalt koostööteatisele trahvisumma vähendamise taotluse (vaidlustatud otsuse põhjendus 83). Barlo selle teatise alusel taotlust ei esitanud.
- 9 Ajavahemikus 9. aprillist 2003 kuni 29. juulini 2004 esitas komisjon Barlole mitu teabenõuet nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204 ; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 11 alusel ja seejärel nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1; lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 alusel (vaidlustatud otsuse põhjendused 62–79).
- 10 Komisjon võttis 17. augustil 2005 vastu vastuväiteteatise, mis puudutas ühte ja vältavat rikkumist seoses MMA-ga ja PMMA-vormisegu, PMMA-plaatide ja PMMA-sanitaartoodetega ning saatis selle muu hulgas hagejatele ja Quinn Plastics, SA-le (vaidlustatud otsuse põhjendus 85).

- 11 Ära kuulamine toimus 15. ja 16. detsembril 2005.
- 12 Arvestades asjaolusid, mille ettevõtjad esitasid oma vastustes vastuväiteteatisele ja ära kuulamisel, otsustas komisjon loobuda teatavatest vastuväidetest, muu hulgas:
- kõikide vastuväiteteatise adressaadiks olevate äriühingute suhtes esitatud vastuväited, mis puudutavad MMA-ga seotud rikkumise osa;
 - hagejate ja Quinn Plastics, SA suhtes esitatud vastuväited, mis puudutavad PMMA vormisegu;
 - Quinn Plastics, SA suhtes esitatud vastuväited seoses PMMA-plaatidega (vaidlustatud otsuse põhjendus 93).
- 13 Komisjon võttis 31. mail 2006 vastu vaidlustatud otsuse. Hagejate osas leidis komisjon, et nad osalesid eespool punktides 1–3 nimetatud konkurentsivastastes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses ajavahemikul 30. aprillist 1998 kuni 21. augustini 2000 (vaidlustatud otsuse artikli 1 punktid l–n) ning määras neile trahvi summas 9 miljonit eurot, mille tasumise eest on nad solidaarselt vastutavad (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt e).
- 14 Mis puutub trahvisumma arvutamisse, siis esiteks analüüsis komisjon rikkumise raskust ja leidis kõigepealt, et arvestades rikkumise laadi ja seda, et rikkumine hõlmas kogu EMP territooriumi, oli tegemist väga raske rikkumisega suuniste määruse nr 17

artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998 C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised“) tähenduses (vaidlustatud otsuse põhjendused 319–331).

- 15 Seejärel leidis ta, et väga raskete rikkumiste kategoorias oli võimalik ettevõtjaid erinevalt kohelda, et võtta arvesse rikkumise toimepanijate tegelikku majanduslikku suutlikkust konkurentsi oluliselt kahjustada. Sellega seoses tuvastas ta, et käesolevas asjas võis asjaomased ettevõtjad „jagada [kolme] kategooriasse sõltuvalt nende suhtelisest kaalust käibes, mida saadi nende PMMA-toodete müügist, millega seoses nad kartellis osalesid“. Komisjon teatas, et Barlo, kelle 2000. aastal EMP tasandil saadud PMMA-plaatide käive oli 66,37 miljonit eurot, tuli liigitada kolmandasse kategooriasse.
- 16 Lisaks, samuti seoses erineva kohtlemisega vähendas komisjon hagejatele arvutatud trahvisummat 25 %, põhjendades seda järgmiselt (vaidlustatud otsuse põhjendus 335):

„[K]omisjon võtab arvesse asjaolu, et ei ole selge, kas Barlo osales või mitte salajastes kontaktides, mis puudutasid PMMA-vormisegu või PMMA-sanitaartooteid. Järelikult näib, et Barlo ei teadnud või ei pruukinud teada konkurentsivastaste kokkulepete tervikprojektist [...]“.

- 17 Nendest kaalutlustest tulenevalt kehtestas komisjon hagejatele määratavaks trahvi lähtesummaks 15 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 336).

- 18 Teiseks analüüsis komisjon rikkumise kestust ja leidis, et arvestades seda, et hagejad osalesid rikkumises kahe aasta ja kolme kuu jooksul, tuleb lähtesummat suurendada 20% võrra (10% iga rikkumises osalemise täisaasta eest) (vaidlustatud otsuse põhjendused 351–353). Niisiis määrati hagejate trahvi põhisummaks 18 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 354).
- 19 Kolmandaks analüüsis komisjon raskendavaid ja kergendavaid asjaolusid. Ta ei võtnud hagejate osas arvesse ühtegi raskendavat asjaolu. Kergendavate asjaolude osas nõustus komisjon hagejate argumendiga, mille kohaselt oli neil rikkumises vaid passiivne ja vähetähtis roll, ning vähendas sellest tulenevalt nende trahvisummat 50% võrra (vaidlustatud otsuse põhjendused 372–374).
- 20 Komisjon lükkas tagasi muud hagejate esitatud kergendavad asjaolud (vaidlustatud otsuse põhjendused 375–396) ning määras trahvisummaks seega 9 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 397). Kuna hagejate suhtes ei kohaldatud koostööteatist, on tegemist neile määratud lõpliku trahvisummaga.

Menetlus ja poolte nõuded

- 21 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 8. augustil 2006.
- 22 Seoses Üldkohtu kodade koosseisu muutmisega kuulub ettekandja-kohtunik kolmanda koja koosseisu, millele käesolev asi on seetõttu määratud.

- 23 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (kolmas koda) alustada suulist menetlust ning menetlust korraldavate meetmete raames paluti komisjonil vastata teatud küsimustele ja esitada dokumente. Komisjon täitis selle nõudmise määratud tähtaja jooksul.
- 24 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 10. mai 2011. aasta kohtuistungil. Komisjon esitas veel täiendavaid dokumente vastuseks eelmises punktis nimetatud nõudmisele ning need lisati toimikusse. Kuna hagejad kinnitasid, et nad said nende dokumentide suhtes võtta seisukoha kohtuistungil, siis suuline menetlus pärast kohtuistungit lõpetati.
- 25 Hagejad paluvad Üldkohtul:
- esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artiklid 1 ja 2 neid puudutavas osas;
 - teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2 neid puudutavas osas;
 - kolmanda võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2 osas, milles neile määratakse selles 9 miljoni euro suurune trahv, ning vähendada trahvisummat käesoleva hagi põhjendamiseks esitatud argumentidest lähtuvalt;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.

26 Komisjon palub Üldkohtul:

- jätta hagi põhjendamatusesse tõttu rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

27 Hagi põhjendamiseks esitavad hagejad kaks väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud EÜ artiklit 81. Teise väite kohaselt on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniseid ja proportsionaalsuse põhimõtet.

Esimese väite, mille kohaselt on rikutud EÜ artiklit 81

28 Esimese väite raames kinnitavad hagejad sisuliselt, et komisjon ei tõendanud piisavalt, mil viisil Barlo tegevus rikkus EÜ artiklit 81. Väide jaguneb sisuliselt kolmeks osaks. Esimese väite esimeses osas vaidlustavad hagejad komisjoni hinnangu viiele kohtumisele, millele vaidlustatud otsus tugineb hagejaid puudutavas osas, ning heidavad talle ette, et ta ei ole võtnud arvesse seda, et muid nendega seotud kontakte või teabevahetust ei toimunud. Esimese väite teises osas kinnitavad nad, et komisjon

ei tõendanud, et Barlo osales „ühes ja ühises konkurentsivastases projektis”. Esimese väite kolmandas osas kinnitavad hagejad, et komisjon ei tõendanud, et Barlo osales vältavas rikkumises.

Esimese väite esimene osa, mille kohaselt on antud vale hinnang kohtumistele ning muudele kontaktidele ja teabevahetusele, millega Barlo oli seotud

29 Esimese väite käesolev osa tugineb kolmele etteheitele.

30 Kõigepealt, mööndes, et Barlo oli kohal viiest kõnealusest kohtumisest neljal (st Sak-samaal Dernbachis 1998. aasta aprillis, Darmstadtis 29. juunil 1998, Heidelbergis 24. veebruaril 2000 ja Deidesheimis 21. augustil 2000 toimunud koosolekud), väidavad hagejad, et komisjon ei ole tõendanud, et tema kohalolek nendel kohtumistel kujutas endast olulist konkurentsipiirangut ja EÜ artikli 81 rikkumist. Edasi, hagejad vaidlevad vastu sellele, et Barlo oli kohal viiendal kohtumisel, st mais–juunis 1999. aastal Barcelonas toimunud kohtumisel, ning leiavad, et komisjon ei ole tõendanud, et niisugune kohtumine aset leidis. Viimaseks, hagejad leiavad, et komisjon ei ole arvesse võtnud seda, et peale Barlo esindaja kohalviibimise neljal eespool nimetatud kohtumisel ei ole komisjon kindlaks teinud ühtegi muud konkurentsivastast kontakti või teabevahetust, millega nad seotud oleksid.

– Neli kohtumist, mille puhul tunnistatakse Barlo kohalolekut

31 Hagejad vaidlevad vastu sellele, et nad on rikkunud EÜ artiklit 81 põhjusel, et Barlo esindaja osales neljal kõnealusel kohtumisel. Esiteks vaidlevad nad vastu nende kohtumiste vaidlustatud otsuses esitatud kirjeldusele, kuna selle põhjendamiseks ei ole

esitatud piisavaid tõendeid. Teiseks väidavad hagejad, et Barlo tegevusel oli „õiguspärane selgitus”. Nad märgivad, et kartelliosaliste huvid ei olnud tingimata Barlo huvidega kooskõlas, kuna viimati nimetatu ei tegutsenud MMA valdkonnas ega kõikide PMMA-toodete valdkonnas. Hagejad on arvamusel, et kuna Barlo hinnapoliitika ei olnud kooskõlas kartelli eesmärkidega ning kuna tema turuosa suurenes, tahtsid kartelliosalised tõenäoliselt testida, kas Barlo võidi kartelli kaasata, kutsudes teda kohtumistele, millel oli „süütu” päevakord, või sündmustele, kus ei olnud ette nähtud mis tahes kohtumist. Komisjoni toimikus sisalduvad tõendid näitavad, et need katsed kukkusid läbi ja et Barlo jätkas oma äripoliitika järgimist, mille eesmärk oli turuosa suurendamine.

³² Sellega seoses tuleb sissejuhatuseks märkida, et vaidlustatud otsuse artikli 1 kohaselt rikkusid hagejad EÜ artiklit 81 ja EMP lepingu artiklit 53 seeläbi, et „nad osalesid [...] metakrülaatide sektoris kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis hõlmasid kogu EMP territooriumi ja mis seisnesid hinnaläbirääkimistes ning hinnatõusu või vähemalt praegu kehtivate hinnatasemete stabiliseerimist puudutavate hinnakokkulepete sõlmimises, rakendamises ja nende kontrollimises, läbirääkimistes täiendavate teenuste kulu klientide kanda jätmise üle, turgusid ja/või äriühinguid puudutava äritegevuses olulise ja konfidentsiaalse teabe vahetamises ning osalemises rikkumisele, sh elluviimise kontrollimisele kaasaaitavatel korrapärastel kohtumistel ja muudes kontaktides.”

³³ EÜ artikli 81 lõike 1 kohaselt on ühisturuga kokkusobimatud ja keelatud kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kogu kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärk või tagajärg on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires.

- 34 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt hõlmavad mõisted „kokkulepe” ja „kooskõlastatud tegevus” EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses salajase koostöö vorme, mis on oma olemuselt sarnased ning mis erinevad vaid intensiivsuse ja avaldumisvormi poolest (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Participazioni, EKL 1999, lk I-4125, punktid 131 ja 132, ning 4. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-8/08: T-Mobile Netherlands jt, EKL 2009, lk I-4529, punkt 23).
- 35 EÜ artikli 81 lõike 1 mõttes kokkuleppe olemasoluks piisab sellest, kui asjaomased ettevõtjad on väljendanud oma ühist tahet käituda turul konkreetsetl viisil (Üldkohtu 17. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-7/89: Hercules Chemicals *vs.* komisjon, EKL 1991, lk II-1711, punkt 256, ja 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-9/99: HFB jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1487, punkt 199).
- 36 Kooskõlastatud tegevuse all mõistetakse koostööd ettevõtjate vahel, kes ei ole läinud nii kaugele, et nad oleksid sõlminud kokkuleppe selle sõna kitsas tähenduses, kuid kes valivad teadlikult konkurentsiriskide asemel ettevõtjatevahelise praktilise koostöö (Euroopa Kohtu eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 115, ja 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-199/92 P: Hüls *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-4287, punkt 158).
- 37 EÜ artikli 81 lõikega 1 on oluliselt vastuolus igasugune ettevõtjate omavaheline otsene või kaudne suhtlemine, millega võidakse mõjutada olemasoleva või võimaliku konkurendi käitumist turul või anda sellisele konkurendile teada seda, kuidas ettevõtja ise on otsustanud käituda või kavatseb hakata turul käituma, kui sellise suhtlemise eesmärk või tagajärg on niisuguste konkurentsitingimuste tekkimine, mis ei vasta kõnealuse turu normaalsetele tingimustele (vt selle kohta eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punktid 115–117, ja eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus T-Mobile Netherlands jt, punkt 33).

- 38 Sellest tuleneb eeskätt, et teabevahetus konkurentide vahel võib olla vastuolus konkurentsieeskirjadega, kui see vähendab teadmatuse astet kõnealuse turu toimimise kohta või teeb selle astme olematuks, mille tulemusel tekib konkurentsipiirang ettevõtjate vahel (eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus T-Mobile Netherlands jt, punkt 35).
- 39 Lisaks tuleb rõhutada, et selle hindamiseks, kas kooskõlastatud tegevus on EÜ artikli 81 lõikega 1 keelatud, on tegevuse konkreetsete tagajärgede arvessevõtmine üleliigne, kui ilmneb, et selle eesmärk on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühiskondlikul turul. Seega ei ole vaja uurida kooskõlastatud tegevuse tagajärgi, kui on tuvastatud selle tegevuse konkurentsivastane eesmärk (vt selle kohta eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus T-Mobile Netherlands jt, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Lisaks, kuigi kooskõlastatud tegevuse mõiste eeldab lisaks asjaomaste ettevõtjate vahelisele kooskõlastamisele turukäitumist, mis on selle kooskõlastamise tulemus, ning põhjuslikku seost nende kahe elemendi vahel, tuleb eeldada – tingimusel, et puuduvad vastupidist tõendavad tõendid, mida peavad esitama huvitatud ettevõtjad –, et kooskõlastatud tegevuses osalevad ettevõtjad, kes jätkavad turul tegutsemist, arvestavad konkurentidega vahetatud teavet, et määrata oma käitumine turul (vt selle kohta eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus T-Mobile Netherlands jt, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Keerulise rikkumise raames, milles paljud tootjad osalesid mitmete aastate vältel eesmärgiga üheskoos turgu reguleerida, ei nõuta komisjonilt, et ta kvalifitseeriks täpselt rikkumise iga ettevõtja ja iga konkreetse ajahetke puhul kokkuleppeks või kooskõlastatud tegevuseks, kuna igal juhul hõlmab EÜ artikkel 81 ühte või teist nendest rikkumise liikidest (vt selle kohta eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazioni, punktid 111–114, ja Üldkohtu 20. aprilli 1999. aasta otsus liidetud

kohtuasjades T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94: Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, EKL 1999, lk II-931, punkt 696).

- 42 Selles kontekstis tuleb ühe rikkumise kvalifitseerimist „kokkuleppeks ja kooskõlastatud tegevuseks” mõista kui sellise mitmeosalise terviku tähistamist, mis hõlmab faktilisi asjaolusid, millest osa kvalifitseeriti kokkuleppeks ja teised kooskõlastatud tegevuseks EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, milles ei ole ette nähtud eraldi kvalifikatsiooni seda liiki keerulise rikkumise jaoks (eespool punktis 35 viidatud kohtuotsus Hercules Chemicals vs. komisjon, punkt 264, ja eespool punktis 35 viidatud kohtuotsus HFB jt vs. komisjon, punkt 187).
- 43 Rikkumise kohta tõendite kogumise osas tuleb meenutada, et komisjon peab esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmist (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe vs. komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 58). Sellega seoses peab komisjon esitama täpseid ja üksteist toetavaid tõendeid, mille põhjal saaks veenduda, et rikkumine on toime pandud (vt Üldkohtu 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas T-62/98: Volkswagen vs. komisjon, EKL 2000, lk II-2707, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika; Üldkohtu 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-54/03: Lafarge vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 55).
- 44 Siiski ei pea kõik komisjoni esitatud tõendid tingimata vastama neile tingimustele rikkumise kõigi tunnuste osas. Piisab, kui tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatult sellele nõudele (vt Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 45 Ettevõtja poolt toime pandud EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise tõendamiseks otsuses komisjoni esitatud kaudseid tõendeid tuleb hinnata mitte eraldi, vaid kogumis (vt Üldkohtu 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-53/03: BPB vs. komisjon, EKL 2008, lk II-1333, punkt 185 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Samuti tuleb arvesse võtta, et konkurentsivastane tegevus toimub varjatult ning seega tuleb enamikul juhtudest konkurentsivastane tegevus või kokkulepe tuletada teatud hulgast kokkusattumustest ja kaudsetest tõenditest, mis kogumis analüüsituna ning muu loogilise selgituse puudumise korral võivad osutada tõendiks konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt vs. komisjon, EKL 2004, lk I-123, punktid 55–57).
- 47 Pealegi on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ettevõtja kartellikokkuleppes osalemise piisavaks tõendamiseks piisav, kui komisjon tõendab, et asjaomane ettevõtja osales koosolekutel, mille käigus sõlmiti konkurentsivastaseid kokkuleppeid, olemata sellele selgelt vastu. Kui osalemine sellistel koosolekutel on tõendatud, peab see ettevõtja esitama tõendid, et ta osales neil kohtumistel ilma mingisuguse konkurentsivastase tagamõtteta, näidates, et ta oli oma konkurentidele teada andnud, et ta osaleb neil kohtumistel muul eesmärgil kui nemad (eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Hüls vs. komisjon, punkt 155; eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Partecipazioni, punkt 96, ja eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 81).
- 48 See õiguspõhimõte rajaneb sellel, et ettevõtja, kes osales nimetatud koosolekul teatamata avalikult, et ta ei loe end seal arutatuga seotuks, andis teistele osalejatele mõista, et ta on kokkulepituga nõus ja et ta kavatses seda järgida (eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 82).

- 49 Asjaolu, et ettevõtja ei vii ellu konkurentsivastase eesmärgiga koosolekute tulemusi, ei kõrvalda ka tema vastutust, mis tuleneb kartellis osalemisest, välja arvatud siis, kui ta avalikult teatas, et ei loe end seal arutatuga seotuks (eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 85).
- 50 Lisaks on otsustatud, et enda avalikult mitteseotuks lugemise mõistet kui vastutusest vabastavat asjaolu tuleb tõlgendada kitsalt. Täpsemalt, ettevõtja vaikimist koosolekul, kus ebaseaduslikult kooskõlastatakse konkreetset hinnapoliitikat puudutavat küsimust, ei saa samastada kindla ja selge taunimisega (vt selle kohta Üldkohtu 5. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-303/02: Westfalen Gassen Nederland vs. komisjon, EKL 2006, lk II-4567, punktid 103 ja 124).
- 51 Samuti tuleb märkida, et eespool viidatud kohtupraktika vaikimisi antud nõusoleku kohta tugineb oletusele, et asjaomane ettevõtja osales koosolekutel, mille käigus sõlmiti konkurentsivastaseid kokkuleppeid (eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 81) või millel oli ilmselge konkurentsivastane iseloom (eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Hüls vs. komisjon, punkt 155). Järelikult, kui kohtumise konkurentsivastast iseloomu ei ole kindlalt tõendatud, ei ole see kohtupraktika kohaldatav (vt selle kohta Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/05: Coats Holdings ja Coats vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 91).
- 52 Seoses hagejate argumentidega, mis puudutavad koostööteatise alusel esitatud taotluste raames tehtud avalduste väärtust, tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei keela ükski õigusnorm ega liidu õiguse üldpõhimõtte komisjonil tugineda ettevõtja vastu selliste teiste ettevõtjate avaldustele, kellele on samuti rikkumine süüks pandud (eespool punktis 41 viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punkt 512). Ainuüksi selle tõttu ei saa järeldada, et

koostööteatise raames tehtud avaldustel puudub tõenduslik väärtus (eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge vs. komisjon, punktid 57 ja 58).

- 53 Teatud umbusk õigusvastase kartelli peamiste osaliste vabatahtlike avalduste vastu on mõistetav, kuna need osalised võivad muuta oma osatähtsuse rikkumises võimalikult väikeseks ja teiste osatähtsuse võimalikult suureks. Võttes siiski arvesse koostööteatise ette nähtud menetlusele omast loogikat, ei loo selle kohaldamise taotlemine, selleks et vähendataks trahvisummat, tingimata ajendit esitada moonutatud tõendeid süüks pandava kartelli teiste osaliste kohta. Igasugune katse komisjoni eksitada võib nimelt kahtluse alla seada ettevõtja siiruse ja koostöö täielikkuse ning seega seada ohtu ettevõtja võimaluse koostööteatisest täielikult kasu saada (Üldkohtu 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-120/04: Peróxidos Orgánicos vs. komisjon, EKL 2006, lk II-4441, punkt 70, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge vs. komisjon, punkt 58).
- 54 Eelkõige tuleb leida, et kui isik möönab konkurentsieeskirjade rikkumist ja möönab seega selliste faktiliste asjaolude olemasolu, mis ületavad neid faktilisi asjaolusid, mille olemasolu võidi järeldada otseselt vaatlusalustest dokumentidest, tähendab see vastupidist tõendavate asjaolude puudumisel *a priori*, et see isik otsustas rääkida tõtt. Avalduse tegija huvide vastaseid avaldusi tuleb seega üldjuhul pidada eriti usaldusväärseteks tõenditeks (eespool punktis 44 viidatud Üldkohtu otsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punktid 211 ja 212; 26. aprilli 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ja T-136/02: Bolloré jt vs. komisjon EKL 2007, lk II-947, punkt 166, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge vs. komisjon, punkt 59).

- 55 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa kartellis osalemises süüdistatava ettevõtja avaldust, mille tõlevastavuse on vaidlustanud paljud teised kartellis osalemises süüdistatavad ettevõtjad, pidada siiski piisavaks tõendiks viimati nimetatud ettevõtjate toime pandud rikkumise kohta, kui selle toetuseks puuduvad muud tõendid (eespool punktis 44 viidatud Üldkohtu otsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 219; 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone vs. komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 285, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge vs. komisjon, punkt 293).
- 56 Selleks et analüüsida koostöötaotluse esitanud ettevõtjate avalduste tõenduslikku väärtust, võtab Üldkohus arvesse eelkõige nende üksteist toetavate tõendite olulisust, mis kinnitavad nende avalduste asjakohasust (vt selle kohta eespool punktis 44 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 220, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Peróxidos Orgánicos vs. komisjon, punkt 70), ning tõendite puudumist selle kohta, et ettevõtjad on püüdnud muuta oma osatähtsuse rikkumises võimalikult väikeseks ja teiste ettevõtjate osatähtsuse võimalikult suureks (vt selle kohta eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge vs. komisjon, punktid 62 ja 295).
- 57 Viimaseks, mis puudutab käesolevas asjas kohtuliku kontrolli ulatust, siis tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab Üldkohus EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise otsuse peale esitatud tühistamishagi saamisel teostama täielikku üldkontrolli selle üle, kas EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud või mitte (vt Üldkohtu 26. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-41/96: Bayer vs. komisjon, EKL 2000, lk II-3383, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Pealegi tuleb kohtu kahtlust tõlgendada rikkumise tuvastamise otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks vastavalt süütuse presumptsiooni põhimõttele, mis liidu õiguse üldpõhimõttena on kohaldatav muu hulgas ettevõtjatele kohaldatavate konkurentsieeskirjade rikkumiste menetlustes, mille tulemusel võidakse määrata trahve või

karistusmaksleid (eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Hüls vs. komisjon, punktid 149 ja 150).

59 Nende üldiste kaalutluste raames tuleb analüüsida hagejate argumente, mille kohaselt komisjon sisuliselt ei tõendanud, et Barlo osalemine neljal kõnealusel kohtumisel kujutas endast EÜ artikli 81 rikkumist.

60 Esiteks, Dernbachis 1998. aasta aprillis toimunud kohtumist on vaidlustatud otsuse põhjenduses 151 kirjeldatud järgmiselt:

„1998. aasta aprillis toimus teine eespool põhjenduses 144 mainitud kohtumistest Dernbachis [...] hotellis. Atofina sõnul oli ka selle eesmärk Saksamaal uute hinnastruktuuride rakendamine ning osalejad võtsid meetmeid, et tagada nende struktuuride nõuetekohane toimimine ja järgimine, täpsemalt mis puudutab kõrgemate hindade kohaldamist väikeste koguste puhul ja klientidele ülekantavate kulude vähendamist [...]. Barlo kinnitab selle kohtumise toimumist ja [B.] kohalolekut, märgib, et kohtumise eesmärk oli esialgu analüüsida turu arenguga seotud küsimusi, kuid päevakorda laiendati tegelikult sellele, et anti teada uutest hinnastruktuuridest klientidele kõrgemate teenusehindade kohaldamise näol. Kuna osalejad ei suutnud jõuda üksmeelele klientidelt teenusekulude võtmise osas, siis ei teinud Barlo pärast [...] kohtumist mingit katset tõsta PMMA-plaatide hindu. Isegi kui Degussa leiab, et on võimalik, et see kohtumine on sama mis eespool põhjenduses 148 [...] mainitud 16. märtsi 1998. aasta kohtumine, järeltab komisjon Atofina ja Barlo avalduste põhjal, et selles põhjenduses viidatud kohtumine leidis tegelikult aset 1998. aasta aprillis.”

- 61 Toimikust ja vaidlustatud otsuse põhjenduse 151 sõnastusest nähtub, et kõnealuse kohtumise sisu kindlakstegemiseks tugines komisjon kahele dokumendile, st koostööteatise alusel esitatud taotluse raames esitatud Atofina avaldusele ja hagejate vastusele vastuväiteteatisele.
- 62 Kuid neid dokumente arvestades tuleb esiteks tõdeda, et õiguslikult on piisavalt tõendatud, et kõnealusel kohtumisel oli ilmselgelt konkurentsivastane eesmärk.
- 63 Teiseks väidavad hagejad vääralt, et B. esitatud kirjeldus on ainus tõend selle kohtumise konkurentsivastase kohta. Nimelt nähtub Atofina avaldusest, et selle kohtumise eesmärk oli tagada uute hinnastruktuuride toimimine ja järgimine, mis tuleb kvalifitseerida ilmselgelt konkurentsivastaseks. Seda järeldust ei muuda pelk asjaolu, et tegemist on mitme kohtumise üldise kirjeldusega.
- 64 Teiseks, tuleb toonitada, et hagejad ei sea kahtluse alla nende endi esindaja B. antud kirjelduse õigsust. Ent vastupidi nende väidetule võimaldab see kirjeldus ka tuvastada, et tegemist oli kartellikoosolekuga. Sellest nähtub nimelt, et koosolekul teavitati uutest hinnastruktuuridest ning neid uusi hinnastruktuure arutati, vaatamata sellele, et B. sõnul ei jõudnud osalejad selles küsimuses kokkuleppele. Asjaolu, et B. sõnul ei viinud arutelu kokkuleppeni, ei võta sellelt kohtumiselt ilmselget konkurentsivastast laadi, kuna tegemist oli vähemalt tundliku äriteabe vahetamisega.

- 65 Lisaks tuleb rõhutada, et need kaks asjaolu kinnitavad teineteist eelkõige osas, mis puudutab „uute hinnastruktuuride” arutelu ja Barlo osalemist kohtumisel. Neil asjaoludel ei võimalda see, et Atofina viitas muude ettevõtjate osalemisele sellel koosolekul, kummutada hagejate osas tehtud komisjoni järeldust.
- 66 Peale selle ei võimalda Degussa vastuses vastuväiteteatisele esitatud kinnitused seada kahtluse alla Atofina ja B. kirjeldust. Degussa väitis ju pelgalt, et ta ei saanud konkreetselt kinnitada, et 1998. aasta aprillis toimus kohtumine, rõhutades samas, et ta ei saanud seda välistada. Ta märkis, et oli võimalik, et tegemist oli sama kohtumisega kui 16. märtsi 1998. aasta kohtumine. Ent tuleb toonitada, et nagu nähtub vaidlustatud otsuse 92. joonealusest märkusest, mainis Degussa samuti Barlo esindaja kohalolekut sellel viimati nimetatud kohtumisel.
- 67 Lisaks, vastuseks komisjoni teabenõudele esitatud hilisemas avalduses ütles Atofina, et kõnealune kohtumine ei toimunud mitte aprillis, vaid 16. märtsil 1998, kinnitades samas selle kirjeldust. Siiski ei vabasta see asjaomase kohtumise täpse kuupäevaga seotud ebakindlus hagejaid vastutusest, arvestades nende endi avaldusi ja seda, et aluseks võetud kuupäev, st 1998. aasta aprillikuu 1998. aasta 16. märtsi asemel, on neile soodne, kuna komisjon valis just selle kuupäeva (aprilli viimane päev) nende rikkumises osalemise alguskuupäevaks.
- 68 Teiseks, mis puudutab hinnangut Barlo käitumisele Dernbachi kohtumisel, siis tuleb meenutada, et hagejad ei eita tema osalemist kõnealusel koosolekul ega väida, et Barlo teatas avalikult, et ta ei loe end seal arutatuga seotuks (vt eespool punkt 47).

- 69 Neil asjaoludel piisab Barlo osalemisest kohtumisel, et tuvastada, et tema tegevus oli vastuolus EÜ artikliga 81, kuna nagu eeltoodust nähtub, käsitles see kohtumine vähemalt hinnateemalisi arutelusid ning see tuleb seega kvalifitseerida ilmselgelt konkurentsivastaseks (vt eespool punktid 37 ja 38). Vastupidi hagejate väidetule oleks B. selles olukorras pidanud aru saama, et ta osales kartellikoosolekul, ning ta oleks pidanud avalikult teatama, et ta ei loe end koosolekul arutatuga seotuks (vt eespool punktid 47, 48 ja 51).
- 70 Mis puudutab seda, et Barlo ei tõstnud pärast nimetatud kohtumist oma hindu, siis isegi kui eeldada, et see vastab tõele, ei ole see piisav, et hagejate vastutust kahtluse alla seada (vt eespool punkt 49). Igal juhul ei tõenda hagejad, et Barlo ei võtnud arvesse kohtumisel vahetatud teavet, et määrata oma käitumine turul (vt eespool punkt 40).
- 71 Teiseks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjenduses 155 nimetatud 29. juuni 1998. aasta Darmstadt'i kohtumist, siis hagejad ei vaidle vastu selle konkurentsivastasusele. Nad märgivad siiski, et ei ole tõendatud, et Barlo nõustus oma käitumisega panustama kõigi osavõtjate ühistesse eesmärkidesse, millest tulenevalt võib Barlo osalemise sellel kohtumisel kvalifitseerida EÜ artikli 81 rikkumiseks.
- 72 See argumentatsioon ei saa siiski olla tulemuslik.
- 73 Piisab, kui tõdeda, et selle kohtumise vaidlustatud otsuse põhjenduses 155 esitatud kirjeldust arvestades, millele hagejad ei ole vastu vaieldud, oli tegemist ilmselgelt konkurentsivastase kohtumisega. Neil asjaoludel oli eespool punktis 47 viidatud kohtupraktika kohaselt Barlo kohustatud avalikult teatama, et ta ei lugenud end seal arutatuga seotuks.

- 74 Eeskätt ei saa asjaolu, et Barlo ei andnud mõista, et ta muudab oma hinnapoliitikat, (vaidlustatud otsuse põhjendus 155 lõpuosa) kvalifitseerida avalikult sellest teatamiseks, et ta ei pea enda kohtumisel arutatuga seotuks (vt eespool punkt 50).
- 75 Samuti ei ole tulemuslik argument, et kartelliosalised kutsusid Barlo sellele kohtumisele eesmärgiga teda kartelli kaasata ja et see katse luhtus. Kuna ei ole avalikult teavitatud, et end ei peeta kohtumisel arutatuga seotuks, siis ei ole tõendatud, et Barlo ei andnud teistele osalejatele mõista, et ta nõustus otsustatuga või kavatses seda järgida, nagu hagejad väidavad.
- 76 Neil asjaoludel ei oma tähtsust hagejate argumentid, et esiteks oli tegemist esimese kohtumisega, mis käsitles hinnaläbirääkimisi ja millel Barlo esindaja kohal viibis, ja et viimati nimetatud ei osanud oodata niisugust konkurentsivastast arutelu, teiseks, et Barlo eitas mis tahes aktiivset osalemist kohtumisel ning et ei tõendatud, et Barlo muutis oma hinnapoliitikat pärast seda kohtumist, ning viimaseks, et vaidlustatud otsuses ei viidata Barlo esindajale ühelgi järelkohtumisel. Nagu eeltoodust nähtub, ei olnud lisaks tegemist esimese kohtumisega, millest Barlo esindaja osa võttis. Lucite'i sellekohastele kinnitustele räägivad vastu Atofina, Degussa ja hagejate endi kinnitused, nagu on esitatud eespool.
- 77 Kolmandaks, mis puudutab 24. veebruari 2000. aasta kohtumist Heidelbergis, siis hagejad väidavad, et komisjoni kirjeldus vaidlustatud otsuse põhjenduses 167 ei ole õige ning tegemist ei olnud kartellikoosolekuga, vaid „ootamatu” „katsega” rakendada hinnakokkulepet ja kaasata Barlo ning et see ebaõnnestus.

78 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 167 tuuakse õigesti ära selle avalduse sisu, mille hagejad esitasid vastuses vastuväiteteatisele ja mille õigsust ei ole käesoleva hagi raames vaidlustatud. Ent vastupidi hagejate öeldule on see avaldus iseenesest juba piisav, et tõendada, et kõnealusel kohtumisel oli ilmselgelt konkurentsivastane iseloom. Nimelt nähtub sellest ühemõtteliselt, et Degussa ja Atofina esitlesid oma uusi hinnastruktuure, et julgustada teisi osalejaid neid järgima, ja et osalejate vahel toimus sel teemal „arutelu”. Isegi kui eeldada, et hagejate esitatud asjaolu, et „arutelu” lõppes ilma konkreetse tulemuse kehtestamiseta, ei ole piisav, et kõrvaldada kõnealuse kohtumise konkurentsivastatus, kuna tegemist oli vähemalt hinnaaruteluga ning ärilisest seisukohast olulise teabe vahetamisega. Ent arvestades seda, et Barlo ei teatanud avalikult, et ta ei loe end kohtumisel arutatuga seotuks, on hagejate osalemine kartellis tõendatud ainuüksi seetõttu, et Barlo viibis sellel kohtumisel (vt eespool punktid 37 ja 47–51).

79 Teiseks, komisjoni kinnitusi, et ettevõtjad „kohtusid selleks, et kontrollida hinnatõusu puudutavate kokkulepete rakendamist”, et „eelnevatel kuudel tuvastati, et hinnad teatavatel siseriiklikel turgudel ei olnud tõusnud või olid tõusnud ainult osaliselt” ja et „osalejad vahetasid ka turgu puudutavat teavet”, toetab Degussa tehtud avalduste sisu, mille komisjon esitas Üldkohtu nõudel (vt eespool punkt 23). Lisaks, osas, milles komisjon väidab vaidlustatud otsuse põhjendusele 117 viidates, et teabevahetus puudutas muu hulgas turuhindu, siis seda asjaolu kinnitab eelmises punktis viidatud hagejate avaldus, milles mainitakse, et Degussa ja Atofina esitlesid oma uusi hinnastruktuure.

80 Neil asjaoludel, arvestades eelkõige hagejate endi avaldust, mida kõnesoleva kohtumise sisu osas ei ole vaidlustatud, ei saa nende muud argumendid olla tulemuslikud.

Eeskätt ei oma tähtsust see, et vaidlustatud otsuses ei mainitud kohtumisel osalejate seas ettevõtjat „Repsol”, kuigi Degussa tema osalemist mainis, või et Lucite ei mäleta, et sel kuupäeval oleks toimunud mis tahes kohtumine. Sama kehtib ka argumentide kohta, mille kohaselt parandas Degussa oma vastuses vastuväiteteatisele oma varasemate avalduste teatavaid aspekte. Pealegi ei seadnud viimati nimetatut kahtluse alla asjassepuutuvate ettevõtjate vaheliste arutelude konkurentsivastasust. Viimaseks, mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt ei ole esitatud tõendeid komisjoni väite toetuseks, et teabevahetus puudutas niisugust teavet, „nagu on mainitud [...] põhjenduses 117”, siis tuleb meenutada, et hagejad ise möönsid, et Degussa ja Atofina esitlesid oma uusi hinnastruktuure. Järelikult, isegi kui eeldada, et tõendatud ei ole kõiki vaidlustatud otsuse põhjenduses 117 nimetatud teabe liike puuduvat teabevahetust, ei muuda see järeldust, mille kohaselt toimus asjaomasel kohtumisel ärilisest seisukohast olulise teabe vahetus.

- ⁸¹ Neljandaks, seoses 21. augusti 2000. aasta Deidesheimi kohtumisega tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendus 168 sisaldab selle kohtumise üksikasjalikku kirjeldust, mille aluseks on peamiselt Lucite'i esindaja sellel kohtumisel käsitsi tehtud märkmed, mis leiti kontrolli käigus Lucite'i ruumides ja milles mainitakse muu hulgas Barlo puhul ette nähtud hinnatõusu. Selle kohtumise toimumist, sh selle konkurentsivastasust kinnitas Lucite seejärel oma koostööteatise alusel esitatud taotluses, seda tegid ka Degussa ja Atofina. Barlo kinnitas oma kohtumisel osalemist ning selle ilmset konkurentsivastasust, öeldes järgmist:

„21. augustil 2000 leidis Deidesheimis [...] aset neljas kohtumine, mille päevakorras oli „e-kaubandus”, teema, mida sel ajal arutati palju ka CEFIC-i kohtumistel. Kutse kohtumisele saatis jällegi Degussa. Selle asemel, et rääkida e-kaubandusest, muutsid

Degussa ja Atofina kohtumise päevakorda, et teha hinnatõusu ettepanek 2000. aasta novembriks. Pärast seda, kui Degussa ja Atofina olid vahetanud üksikasjalikku teavet oma hindade kohta, teatasid nad oma kavatsusest tõsta hindu 2000. aasta novembris. [Hagejate] teabe kohaselt ei nõustunud [B.] mis tahes hindade tõstmisega [...]”

- 82 Neid asjaolusid arvestades tuleb tõdeda, et kohtumise ilmselgelt konkurentsivastast laadi ja Barlo kohalolekut sellel kohtumisel on tõendatud õiguslikult piisavalt.
- 83 Lisaks ei sea hagejad käesolevas hagi kahtluse alla vaidlustatud otsuse põhjenduses 168 esitatud kirjeldust, vaid väidavad üksnes, et komisjon ei ole tõendanud, et Barlo kohalolek sellel kohtumisel oli vastuolus EÜ artikliga 81, kuna Barlo ei andnud nõusolekut Atofina ja Degussa ettepanekutele. Niisiis oli hagejate sõnul see kohtumine Barlo jaoks „ootamatu” „katse” teda kartelli kaasata. Samuti rõhutavad nad, et ei ole tõendit selle kohta, et Barlo viis sellel kohtumisel otsustatud hinnatõusu ellu, millega komisjon nõustub, kuna selle kohtumise kuupäev vastab tema rikkumises osalemise lõppkuupäevale.
- 84 Selle argumendiga ei saa siiski kahtluse alla seada komisjoni järeldust EÜ artikli 81 rikkumise kohta.
- 85 Esiteks, argumendile, mille kohaselt ei andnud Barlo hinnatõusuks oma nõusolekut, räägivad vastu Lucite’i esindaja käsitsi tehtud märkmed, mida Lucite, Degussa ja Atofina hiljem kinnitasid.

- 86 Teiseks, isegi kui oletada, et Barlo ei andnud hinnatõusuks sõnaselget nõusolekut, osales ta siiski ilmselgelt konkurentsivastasel kohtumisel, mille käigus arutati ja otsustati hindu tõsta ning vahetati tundlikku äriteavet, teatamata avalikult, et ta ei loe end seal arutatuga seotuks. Neil asjaoludel tuvastatakse konkurentsieeskirjade rikkumine vastavalt eespool punktis 49 viidatud kohtupraktikas paika pandud põhimõtetele. Täpsemalt ei oma tähtsust asjaolu, et kohtumise sisu oli Barlo jaoks „ootamatu” ja et viimati nimetatut ei viinud kohtumise tulemusi ellu.
- 87 Lisaks, Atofina avaldus, mille kohaselt „oli kohtumise eesmärk püüda taastada Degussa/Ato[fin]a/Lucite'i/Barlo vaheline usaldus, et oleks võimalik hindu tõsta”, mis kaugeltki ei tõenda, et kohtumine ei olnud ette nähtud kui kartelli koosolek, nagu väidavad hagejad, kinnitab pigem kohtumise ilmselget konkurentsivastast iseloomu, Barlo osalemist sellel ja seda, et Barlo oli kartelliga juba enne seda kohtumist seotud.
- 88 Eeltoodut arvestades tuleb järeldada, et komisjon leidis õigesti, et Barlo osalemine neljal eespool mainitud kohtumisel kujutas endast EÜ artikli 81 rikkumist.
- 89 Seda järeldust ei sea kahtluse alla hagejate argumendid, mille kohaselt tuleks käesolevas asjas pöörata „erilist tähelepanu” tõendamiskoormisele, mida komisjon püüab ümber pöörata, arvestades seda, et hagejad omandasid Barlo neli aastat pärast rikkumise lõppemist, ja seda, et sellest tulenevalt ei olnud hagejatel võimalik esitada omaenda tõendeid. Nimelt nähtub eeltoodust, et EÜ artikli 81 rikkumine tehti kindlaks vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tõendite valdkonnas.

90 Arvestades ka seda, et eespool punktis 88 tehtud järeldus rajaneb üheti mõistetavatel komisjoni kogutud tõenditel, ei saa olla tulemuslikud hagejate argumendid, mille eesmärk on sisuliselt asendada komisjoni aluseks võetud asjaolud muu „usutava selgitusega” (vt selle kohta eespool punktis 51 viidatud kohtuotsus Coats Holdings ja Coats vs. komisjon, punktid 72 ja 74).

91 Seega tuleb käesolev etteheide tagasi lükata.

– 1999. aasta mai–juuni vaidlustatud Barcelona (Hispaania) kohtumine (vaidlustatud otsuse põhjendus 164)

92 Erinevalt eespool analüüsitud neljast kohtumisest eitavad hagejad, et Barlo osales 1999. aasta mais või juunis mis tahes kohtumisel, ning väidavad veel, et komisjon ei ole isegi selle toimumist tõendanud. Ent sellel kohtumisel on nende osas „otsustav tähtsus”, kuna see on seos kahe 1998. aasta kohtumise ja kahe 2000. aasta kohtumise vahel, millel Barlo kohal viibis.

93 Sellega seoses tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 164 on öeldud järgmist:

„1999. aasta mais või juunis leidis Atofina, ICI, Degussa, Barlo ja Irpeni (üks kohalik tootja) esindajate vahel Barcelona ühes hotellis aset kohtumine. Kohtumise eesmärk oli teavitada Irpenit hinnakokkulepetest ja kaasata ta kokkulepetesse. Arutelud puudutasid ka miinimumhindade määratlemist, sh kaubaaluse kaupa. Arutelu toimus riigi ja kliendi kaupa, iga riigi jaoks määratleti täpselt hinnatõusude ajakava.”

- 94 Nagu rõhutatavad hagejad, ei ole vaidlust selles, et komisjonil ei olnud selle kohtumise kohta ühtegi dokumentaalset tõendit mitte ainult selle konkurentsivastasuse osas, vaid ka selle tegeliku toimumise ja sellel osalenud isikute osas. Selle kohtumise kirjelduse toetuseks viitas komisjon vaidlustatud otsuses ju ainult Atofina avaldusele, mille ta tegi koostööteatise alusel esitatud taotluse raames, ja Degussa kinnitusele, mille ta andis oma vastuses vastuväiteteatisele.
- 95 Seega tuleb kontrollida, kas need avaldused võimaldavad õiguslikult piisavalt tõendada Barlo osalemist väidetaval koosolekul.
- 96 Sellega seoses tuleb meenutada, et nagu nähtub eespool punktides 52–54 viidatud kohtupraktikast, on leebuspoliitika raames tehtud avaldustel oluline roll. Need ettevõtja nimel tehtud avaldused on olulise tõendusliku väärtusega, kuna need toovad kaasa märkimisväärsed õiguslikud ja majanduslikud riskid (vt ka Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas T-385/06: Aalberts Industries jt vs. komisjon, EKL 2011, lk II-1223, punkt 47). Siiski nähtub eespool punktides 53 ja 55 viidatud kohtupraktikast samuti, et süüdistatavate ettevõtjate poolt koostöötaotluste raames tehtud avaldusi tuleb siiski hinnata ettevaatlikult, ning kui need on vaidlustatud, ei või neid üldiselt arvestada ilma, et muud tõendid neid kinnitaks.
- 97 Lisaks, selleks et analüüsida koostööteatise alusel taotluse esitanud ettevõtjate avalduste tõenduslikku väärtust, võtab Üldkohus arvesse eelkõige nende üksteist toetavate tõendite olulisust, mis kinnitavad nende avalduste asjakohasust (eespool punktis 44 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 220, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Peróxidos Orgánicos vs. komisjon, punkt 70). Samuti mõjutab avalduse asjakohasus olenevalt asjaoludest tõendusjõu taset (vt selle kohta eespool punktis 44 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 220).

- 98 Mis puudutab käesolevas asjas Atofina avaldust, mille ta tegi koostööteatise alusel esitatud taotluses, siis hagejad väidavad, et selle on puudulik tõenduslik väärtus, kuna see ei ole piisavalt täpne.
- 99 Sellega seoses tuleb märkida, et Atofina asetab asjaomase kohtumise rea kohtumiste konteksti, mis toimusid ajavahemikus 1997. aasta suvest 1999. aastani ja mida on kirjeldatud koostööteatise alusel esitatud taotlusest võetud lehel, mis on lisatud kostja vastusesse. Nimetatud lehe ülaosas pealkirja „Osalejad” all märkis Atofina ära asjaomased ettevõtjad, st Atoglas, Röhm, Degussa, Lucite (ICI), Repsol ja Barlo, ning ka nende esindajad, sh Barlo puhul „W. [B.] + E. [S.] alates 1999. aastast”. Seejärel kirjeldas Atofina mitut kohtumist Saksamaal, sh kaks kohtumist Darmstadtis 1998. aasta suvel ja sügisel, Prantsusmaal ja Itaalias. Lõpetuseks, selle lehe allosas märkis Atofina järgmist:

„Mais/juunis 1999

Kohtumine Barcelona kesklinna hotellis: samad pluss Irpen (kohalik tootja) ning kohalike võrgustike esindajate kohalolek.

Arutelude sisu Darmstadtis ja kohalikul tasandil:

Turustajate (70% turust) kohaldatavate hindade tasemed, töötajate miinimumhindade eesmärgi määratlemine, miinimumhinna kindlaksmääramine kaubaaluse kaupa.”

100 Tuleb nentida, et vastupidi hagejate väidetule võimaldab see avaldus kindlaks teha nii kohtumisel osalenud isikud kui ka selle konkurentsivastase sisu. Nimelt tuleb märget „samad pluss Irpen” tõlgendada lähtuvalt eri kohtumiste osaliste äramärgimisest, mis on esitatud Atofina avalduse lehe ülaosas, kus viimati nimetatu märkis muu hulgas „Barlo[:] W. [B.] + E. [S.] alates 1999. aastast”. Samuti tuleb märget „arutelude sisu [...] kohalikul tasandil” selle lehe kontekstis tingimata mõista kui viidet kõnealusele Barcelona kohtumisele. Niisiis seisnes Atofina sõnul see kohtumine „turustajate hindade tasemete” kindlaksmääramises, „töötajate miinimumhindade eesmärgi määratlemises” ja „miinimumhinna kindlaksmääramises kaubaaluse kaupa”. Lisaks, kuigi sellele dokumendile ei ole vaidlustatud otsuse põhjenduses 164 viidatud, nähtub toimikust, et Atofina esitas hiljem vastuseks komisjoni teabenõudele täiendavaid kommentaare vaidlusaluse kohtumise teemal, viidates sõnaselgelt Barlo esindaja kohalolekule. Pealegi lisas Atofina täiendava täpsustuse seoses kohtumise konkurentsivastase sisuga, kinnitades, et selle „eesmärk [...] oli laiendada hinnastruktuuri Hispaaniale/Portugallile ning veenda kohalikke tootjaid sellega ühinema”.

101 Sellest nähtub selgelt, et Atofina sõnul oli Barlo esindaja kõnealusel kohtumisel osalejate seas ja et kohtumisel oli konkurentsivastane iseloom.

102 Samuti tuleb märkida, et hagejad väidavad õigustatult, et Atofina avaldus ei sisalda palju täpsustusi väidetava Barcelona kohtumise kohta. Seega ei võimalda see kindlaks teha ei kohtumise kuupäeva ega täpset kohta ega teemasid, mida kohtumisel konkreetselt arutati. Täpsustusi viimase küsimuse kohta lisati alles hiljem (vt eespool punkt 100). See kirjeldus on vastuolus kõnealusel lehel nimetatud muude kohtumiste kirjeldusega, kus märgitakse ära hotellide nimed, kus kohtumised toimusid, teemad, mida konkreetselt arutati, ja mõnikord ka muid täpsustusi, näiteks ettevõtja nimi, kes

hotellikulud maksis. Samuti ei sisalda Atofina avaldus peale Barlo esindaja äramärgimise teiste kohtumisel osalejate seas muud konkreetset teavet tema kohta.

- 103 Lisaks tuleb tõdeda, et Atofina avalduse asjassepuutuvusele võib omistada suhtelise tähtsuse, arvestades komisjoni hinnangut teistele tema mainitud koosolekutele. Nimelt tuleb märkida, et Atofina avalduses nimetatud kohtumiste seeriasse kuuluvatest kaheksast kohtumisest (kohtumised, mis toimusid 1998. aasta aprillis Dernbachis, 1998. aasta juunis Idsteinis (Saksamaa), 1998. aasta kevadel Pariisis (Prantsusmaa), 1998. aasta suvel Darmstadtis, 1998. aasta sügisel Darmstadtis ja 1999. aasta kaks kohtumist Milanos (Itaalia) või Milano lähedal) kasutati vaidlustatud otsuses hagejate vastu vaid kahte, milles osalemist Barlo tunnistas, st Dernbachi 1998. aasta aprilli ja Darmstadtis 1998. aasta juuni kohtumised. Ent meenutagem, et Atofina sõnul osalesid tema avalduse lehe ülaosas mainitud „osalejad”, sh Barlo, kõikidel selle seeria kohtumistel.
- 104 Neil asjaoludel tuleb mis tahes dokumentaalse tõendi puudumisel vaidlusaluse kohtumise kohta Degussa kinnitust Barlo kohaloleku osas vaidlusalusel kohtumisel analüüsida eriti tähelepanelikult.
- 105 Ent kohe tuleb tõdeda, et Degussa kinnituse asjakohasus on piiratud esiteks selle sisu ja teiseks selle tegemise asjaolusid arvestades.
- 106 Nimelt kinnitas Degussa esiteks väga üldiselt kohtumise „toimumist, sisu ja osalejaid” ega esitanud mingit konkreetset teavet Barlo kohta. Ainus selles avalduses sisalduv täpsustus puudutab selle eesmärgi (Irpeni kaasamine kokkulepetesse) ega puuduta konkreetset Barlot. Pealegi kinnitas Degussa sõnaselgelt, et ta ei mäletanud enam

üksikasju ning eelkõige, et ta ei olnud suuteline andma kohtumise kuupäeva, kuna F-i transpordi kuludokument selle perioodi kohta puudus.

- 107 Seega tuleb tõdeda, et selle avalduse tõendusjõu tase Barlo kohalviibimise osas sellel kohtumisel on suhteliselt madal.
- 108 Teiseks, mis puudutab hagejate argumente, et see kinnitus esitati menetluse väga hilisest staadiumis, st vastuses vastuväiteteatisele, siis tuleb märkida, et see asjaolu ei võimalda iseenesest eitada Degussa avalduse tõenduslikku väärtust, mida tuleb hinnata kõiki käesoleva asja asjaolusid arvesse võttes.
- 109 Siiski on niisuguse avalduse tõenduslik väärtus väiksem kui siis, kui see oleks tehtud spontaanselt, ning seda sõltumata Atofina avaldusest. Täpsemalt, kui trahvide eest kaitse saamise taotlust esitavale ettevõtjale on teada asjaolud, mille komisjon on uurimise käigus kogunud, ei ole koostööteatise ette nähtud menetlusele omane loogika, mille kohaselt igasugune katse komisjoni eksitada võib kahtluse alla seada ettevõtja siiruse ja koostöö täielikkuse (vt eespool punkt 53), kohaldatav samal määral kui siis, kui see oleks tehtud spontaanselt, ilma et oleks teada komisjoni esitatud vastuväited. Ka ei pruugi kaalutlused, mille kohaselt on koostööteatise alusel tehtud avaldused avalduse tegija huvide vastased ja neid tuleb üldjuhul pidada eriti usaldusväärseteks tõenditeks (vt eespool punkt 54), olla täiel määral kohaldatavad osas, mis puudutab niisuguse trahvide eest kaitse saamise taotluse esitava ettevõtja vastust vastuväiteteatisele nagu Degussa.

- 110 Lisaks ei saa välistada, et vastuväiteteatise sisu mõjutab sellise kinnituse ulatust, kui nagu käesolevas asjas on tegemist väga üldise kinnitusega kohtumise „toimumise”, „sisu” ja „osalejate” kohta. Seda kaalutlust illustreerib see, kuidas käsitleti kahte kohtumist Milanos või Milano lähedal, mis Atofina avalduse kohaselt peeti 1999. aastal. Vastuses Üldkohtu küsimusele selgitas komisjon, et ta „ei võtnud [neid] kahte Atofina [avalduses] mainitud kohtumist [hagejate] vastu arvesse, kuna teine leebema kohtlemise taotlus, s.o Degussa oma, ei kinnitanud sõnaselgelt Barlo kohalviibimist neil kohtumistel”. Lisaks täpsustas ta, et „[v]astuväiteteatise vastuse punktis 160 piirdus Degussa Atofina, Degussa, Lucite’i, Madreperla ja Plastiditi kohaloleku meenutamisega, nagu on märgitud vastuväiteteatise punktis 240”. Ent komisjon ei selgitanud, miks ta otsustas vastuväiteteatise punktis 240 jätta kahe Milano või Milano lähedal toimunud kohtumise osalejate seas Barlo mainimata, kuigi ta tegi seda vaidlusaluse Barcelona kohtumise puhul, ning seda olukorras, kus mõlemal juhul oli Atofina Barlo kohalolekut maininud samas sõnastuses („samad pluss [...]”). Ei saa seega välistada, et konkurentsivastaste kohtumiste osalejate nimede osas tugines Degussa teataval määral vastuväiteteatise sõnastusele, selle asemel et asjaolud objektiivselt välja selgitada.
- 111 Viimaseks, esiteks tuleb meenutada, et hagejad vaidlevad kindlalt vastu sellele, et Barlo oli vaidlusalusel kohtumisel kohal, kuigi nad tunnistavad sõnaselgelt tema kohalolekut kõikidel muudel vaidlustatud otsuses nende vastu kasutatud kohtumistel, ning teiseks, et vaidlustatud otsuses ei mainita mis tahes muud selle kohtumise kinnitust, mis Atofina sõnul puudutab ka ICI-d (nüüd Lucite) ning ettevõtjaid „Repsol” ja „Irlen”, ja seda vaatamata sellele, et ICI ja Lucite on samuti koostööteatise alusel taotlusi esitanud.
- 112 Arvestades kõiki eespool analüüsitud asjaolusid ja eelkõige komisjoni suutmatust koguda kõnealuse kohtumise kohta dokumentaalseid tõendeid või üksikasjalikumaid

avaldusi Barlo osalemise kohta sel kohtumisel ning arvestades põhimõtet, mille kohaselt tuleb kohtu kahtlust tõlgendada otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks (vt eespool punkt 58), tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 164 nimetatud Barcelona kohtumist ei saa kasutada hagejate vastu.

- 113 Sellega seoses tuleb tõepoolest märkida, et komisjon väidab õigustatult, et kuigi ta peab esitama täpseid ja üksteist toetavaid tõendeid, mille põhjal saaks veenduda, et rikkumine on toime pandud (vt selle kohta eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Volkswagen vs. komisjon, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika, ning eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge vs. komisjon, punkt 55), ei pea komisjoni esitatud kõik tõendid ilmingimata vastama neile tingimustele rikkumise kõigi tunnuste osas, vaid piisab, kui tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatult neile nõuetele (vt selle kohta eespool punktis 44 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt vs. komisjon, punkt 180 ja seal viidatud kohtupraktika). Samuti rõhutab komisjon õigustatult, et tõendeid tuleb hinnata kogumis, arvestades kõiki asjassepuutuvaid faktilisi asjaolusid (vt selle kohta Üldkohtu 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-141/94: Thyssen Stahl vs. komisjon, EKL 1999, lk II-347, punkt 175).

- 114 Siiski, osas, milles komisjon väidab, et 1999. aasta mai–juuni Barcelona kohtumist tuleb hinnata kartelliliikmete vahelist pidevat koostööd arvestades, mis Degussa sõnul algas 1984.–1985. aastal, tuleb meenutada, et komisjon mõõnis vaidlustatud otsuses, et „Barlo kartellis osalemist ei saa võrrelda enamiku muude ettevõtjate omaga”, eeskätt kuna „tuvastatud konkurentsivastased kontaktid näita[sid] pigem seda, et Barlo osales sporaadiliselt kohtumistel, mis piirnesid sellega, et ettevõtjat hoiti kursis PMMA-plaatide osas sõlmitud konkurentsivastaste kokkulepete või tegevusega” (vaidlustatud otsuse põhjendus 373). Lisaks, komisjon tunnistas ka seda, et Barlo osales rikkumises lühema aja jooksul kui teised ettevõtjad, st 30. aprillist 1998 kuni 21. augustini 2000, samas kui rikkumine kui selline tuvastati ajavahemikus

23. jaanuarist 1997 kuni 12. septembrini 2002. Neid asjaolusid arvestades on täiesti tõenäoline, et Barlo osalemine kartellis piirdus vaid nende nelja kohtumisega, millel osalemist hagejad mõõnsid. Järelikult ei saa eespool punktis 112 esitatud järeldust muuta komisjoni poolt hagejate vastu kogutud kaudsete tõendite kogumis hindamine ega juhtumi kontekst.

115 Sellest tulenevalt tuleb kõnesoleva etteheitega nõustuda.

– Puuduvad muud kontaktid ja teabevahetus, milles Barlo väidetavalt osales

116 Hagejad vaidlustavad vaidlustatud otsuse põhjenduses 227 sisalduvate kinnituste õigsuse. Esiteks märgivad nad, et nende kohtumiste üksikasjalik kirjeldus, milles Barlo osales, näitab, et nimetatud kohtumised ei olnud mõeldud selleks, et teavitada viimati nimetatut sellest, mida arutati nendel kohtumistel, kus ta puudus. Teiseks rõhutavad hagejad, et vaidlustatud otsuses ei ole kuidagi ära näidatud muude kontaktide või teabevahetuse olemasolu, milles Barlo oleks osalenud, ning niisuguste kontaktide või teabevahetuse olemasolu põhjendamiseks ei ole esitatud mis tahes tõendit.

117 Sellega seoses olgu meenutatud, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 227 on öeldud järgmist:

„[...] asjaolu, et Barlo võib-olla ei osalenud kõikidel kohtumistel, mis olid pühendatud tootele, mille tootmisele see ettevõtja on spetsialiseerunud (st PMMA-plaadid), ei oma tema kartellis osalemise hindamise osas mingit tähtsust, kuna ta osales nendest

kohtumistest, millel ta puudus, varasematel ja hilisematel kohtumistel ning tal oli seega võimalik olla teavitatud ja võtta arvesse oma konkurentidega vahetatud teavet, et määrata kindlaks oma äritegevus turul [...]”

- 118 Tuleb nentida, et hagejate argumentatsioon tugineb selle põhjenduse väärale tõlgendamisele. Nimelt piirdus komisjon selles põhjenduses sellega, et lükkas tagasi hagejate teesi, mille kohaselt ei saa hagejaid pidada vastutavaks ühe ja vältava rikkumise eest nende kohtumiste väikese arvu tõttu, millel Barlo osales. Seevastu ei väitnud komisjon seda, et Barlot oli tegelikult teavitatud nende kohtumiste sisust, millelt ta puudus, ega ka seda, et esines muid kontakte või teabevahetust, millega Barlo seotud oli. Ta piirdus sellega, et märkis ära võimaluse, et Barlot võidi olla teavitatud („oli võimalik”), mida hagiavalduses ei ole pealegi vaidlustatud.
- 119 Hagejate argumentatsioon on seega tulemusetu.
- 120 Lisaks ei ole poolte vahel vaidlust selles, et hagejate suhtes komisjoni esitatud vastuväited rajanevad Barlo osalemisel viiel konkurentsvastasel kohtumisel, mis puudutavad PMMA-plaate ja mida on analüüsitud eespool.
- 121 Lisaks, osas, milles hagejad vaidlustavad oma vastutuse ühe rikkumise eest, viidatakse esimese väite teise osa analüüsile, mida tehakse allpool.
- 122 Järelikult tuleb kõnealune etteheide tagasi lükata.

– Järeldus esimese väite esimese osa kohta

- ¹²³ Esimese väite esimese osaga, mille kohaselt on kohtumistele ja muudele kontaktidele või teabevahetusele, millega Barlo on seotud, antud vale hinnang, tuleb eeltoodut arvestades nõustuda osas, mis puudutab Barlo väidetavat osalemist 1999. mai või juuni kohtumist Barcelonas, ülejäänud osas tuleb väide tagasi lükata. Selle järelduse võimaliku mõju vaidlustatud otsuse õiguspärasusele ja trahvisumma kindlaksmääramisele analüüsitakse allpool.

Esimese väite teine osa, mille kohaselt on antud vale hinnang Barlo osalemisele kolme PMMA-toodet hõlmavas „ühes ja ühises konkurentsivastases projektis”

- ¹²⁴ Hagejad väidavad, et komisjon leidis vaidlustatud otsuses vääralt, et nad on rikkunud EÜ artiklit 81 seeläbi, et nad liitusid või osalesid „ühes ja ühises konkurentsivastases projektis”, mis hõlmas kolme tootekategooriat, st PMMA-vormisegu, PMMA-plaadid ja PMMA-sanitaartooted.
- ¹²⁵ Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et konkurentsieeskirjade rikkumise laadist ning sellega seotud karistuste ranguse laadist ja ulatusest lähtuvalt on nende rikkumiste toimepanemise korral vastutus isiklik (eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 78).

126 Edasi tuleb märkida, et EÜ artikli 81 lõikes 1 nimetatud kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus eeldavad vaieldamatult mitut ettevõtjat, kes on kõik rikkumise kaastäideviijad, kuid viis, kuidas nad on rikkumise toime pannud, võib olla erinev olenevalt asjassepuutuva turu iseärasustest ja iga ettevõtja positsioonist sellel turul, seatud eesmärkidest ning rikkumise toimepanemiseks valitud või kavandatud meetmetest. Lihtsalt asjaolust, et iga ettevõtja osaleb rikkumises talle omasel viisil, ei piisa siiski tema vastutuse välistamiseks rikkumise kui terviku eest, sh tegude eest, mille panid sisuliselt toime teised rikkumises osalenud ettevõtjad, kuid mille ese või konkurent-sivastane mõju on sama (eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punktid 79 ja 80).

127 EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumine võib seisneda mitte üksnes üksikus teos, vaid ka mitmes teos või koguni vältavas tegevuses. Seda tõlgendust ei saa vaidlustada põhjendusega, et nende tegude või vältava tegevuse üks või enam elementi võivad ka iseenesest ja iseseisvalt endast selle sätte rikkumist kujutada (vt selle kohta eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punkt 81). Kui erinevad teod kuuluvad „ühtsesse plaani” nende identse eesmärgi tõttu, mis rikub konkurentsitingimusi ühisturul, siis on komisjonil õigus omistada nende tegude eest vastutus rikkumises kui tervikus osalemise alusel (vt eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 258 ja seal viidatud kohtupraktika), isegi kui on tõendatud, et asjaomane ettevõtja on otseselt osalenud vaid kartellikokkuleppe ühes või mitmes osas (vt Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: BASF ja UCB *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-4949, punkt 161 ja seal viidatud kohtupraktika).

128 Euroopa Kohtu praktika kohaselt peab komisjon selleks, et tuvastada ettevõtja osavõtt niisugusest ühest kokkuleppest, tõendama, et ettevõtja nõustus oma käitumisega panustama kõigi osavõtjate ühistesse eesmärkidesse ja et ta oli teadlik kavandatava tegevuse sisust või teiste ettevõtjate poolt sellise tegevuse elluviimisest samadel

eesmärkidel, või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja aktsepteeris selle riski võtmist (eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 87, ning eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 83).

¹²⁹ Viimaseks olgu rõhutatud, et tõsiasi, et ettevõtja ei osalenud kartellikokkuleppe kõigis osades või et tal oli väike roll nendes osades, milles ta osales, tuleb arvestada rikkumise raskusastme hindamisel ja vajaduse korral trahvisumma kindlaksmääramisel (eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 90, ning eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 86).

¹³⁰ Käesolevas asjas tuleb esiteks märkida, et vaidlustatud otsuse resolutsioonis ei täpsustata selle rikkumise täpset ulatust, mille eest otsuse adressaate vastutavaks peeti, kuna artiklis 1 vaid viidatakse „metakrülaatide sektoris kokkulepetele ja kooskõlastatud tegevusele”, mainimata konkreetselt asjaomaseid tooteid.

¹³¹ Tuleb siiski meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õigusakti resolutsioon lahutamatu seotud selle akti põhjendava osaga ning selle akti tõlgendamisel tuleb vajaduse korral arvestada põhjusi, mis viisid akti vastuvõtmiseni (vt Üldkohtu 17. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-201/04: Microsoft *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-3601, punkt 1258 ja seal viidatud kohtupraktika).

132 Ent vaidlustatud otsuse põhjenduses 2 on selgelt öeldud, et üks ja vältav rikkumine puudutas kolme PMMA-toodet:

„Käesoleva otsuse adressaadid on osalenud [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 ühes ja järjepidevas rikkumises metakrülaatide sektoris seoses kolme järgmise tootega:

- PMMA-vormisegu;
- PMMA-plaadid ja
- PMMA-sanitaartooted.”

133 Lisaks, vaidlustatud otsuse põhjendustes 222–226 esitab komisjon põhjused, millest tulenevalt ta leidis, et kõnealuse kartellikokkuleppe saab kvalifitseerida üheks ja jätkuvaks rikkumiseks, mis puudutab eespool mainitud kolme toodet. Selles kontekstis käsitleti hagejate konkreetset juhtumit järgmises sõnastuses:

„Asjaolu, et asjaomased ettevõtjad ei osalenud kõigis osades, mis moodustavad tervikliku kartellikokkuleppe, ei saa neid vabastada vastutusest [EÜ] artikli 81 rikkumise eest. Käesolevas asjas ei muuda asjaolu, et Barlo ei tooda erinevalt teistest konkurentsivastastes kokkulepetes osalenutest kõiki kolme PMMA-toodet, rikkumise laadi ega eesmärki moonutada kõikide nende toodete normaalset hindade kujunemist. [Vaidlustatud otsuse] 3. jaos esitatud asjaoludest nähtub selgesti, et kõik

konkurentsivastaste kokkulepete osalised liitusid ja aitasid oma võimaluste piires (st olenevalt sellest, kas nad olid spetsialiseerunud ühele või teisele kokkulepetega hõlmatud tootele) kaasa sellele ühisele konkurentsivastasele projektile” (vaidlustatud otsuse põhjendus 226).

- 134 Neid vaidlustatud otsuse põhjendusi arvestades tuleb seega tõdeda, et otsuse artiklis 1 peetakse hagejaid vastutavaks ühes ja vältavas rikkumises osalemise eest seoses PMMA-vormisega, PMMA-plaatide ja PMMA-sanitaartoodetega.
- 135 Teiseks, olgu märgitud, et Üldkohtule hindamiseks esitatud küsimus ei seisne kolme kõnealust toodet puudutava ühe rikkumise olemasolus, vaid hagejate vastutuses niisuguse rikkumise eest tervikuna. Nimelt esitasid hagejad alles repliigis argumentatsiooni, mille eesmärk oli kahtluse alla seada ühe rikkumise olemasolu kui selline. Seda argumentatsiooni tuleb pidada uueks väiteks ja see tuleb Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 alusel vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Arvestades järgnevaid kaalutlusi, ei ole seda igal juhul ka vaja analüüsida.
- 136 Seega tuleb analüüsida, kas hagejate osalemine rikkumises oli nende endi käitumise tõttu niisugune, et võis kaasa tuua nende vastutuse kogu nende osalemise ajal toime pandud rikkumises.
- 137 Sellega seoses tuleb esiteks tagasi lükata argument, et Barlo ei tegutsenud ühes tootekategooria sektoris, st PMMA-sanitaartoodete sektoris. Selles suhtes piisab tõdemusest, et nagu Üldkohus on juba otsustanud, võib ettevõtja EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu rikkuda, kui tema käitumise – mis toimub koordineeritult teiste

ettevõtjate käitumisega – eesmärk on konkurentsi piiramine konkreetset turul ühishuru piires, ilma et ta ise asjaomasel turul tegutseks (Üldkohtu 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-99/04: AC-Treuhand vs. komisjon, EKL 2008, lk II-1501, ja 8. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-29/05: Deltafina vs. komisjon, EKL 2010, lk II-4077, punkt 48). Ainuüksi see, et Barlo ei tegutsenud PMMA-sanitaartoodete sektoris, ei tähenda järelikult tingimata, et hagejaid ei saa selle tootega seotud rikkumise eest vastutavaks pidada.

- ¹³⁸ Teiseks, asjaolu, et vaidlustatud otsuses komisjon „loobu[s] [hagejate] suhtes PMMA-vormisegu puudutatavatest vastuväidetest” (vaidlustatud otsuse põhjendus 93), ei tähenda samuti, et neid ei saanud pidada vastutavaks ühe rikkumise eest, mis puudutas muu hulgas seda toodet.
- ¹³⁹ Muidugi on sõnastus, mida komisjon on kasutanud vaidlustatud otsuse põhjenduses 93, ebaõnnestunud ja see võib näida vastuolus olevat hagejate vastutusega niisuguse ühe rikkumise eest, nagu on silmas peetud vaidlustatud otsuse artiklis 1, tõlgendatuna otsuse põhjendustest 2 ja 226 lähtuvalt (vt eespool punktid 130–134). Kõiki vaidlustatud otsuse põhjendusi arvestades tuleb vaidlustatud otsuse põhjendust siiski tingimata mõista nii, et komisjoni arvates ei olnud Barlo otsene osalemine PMMA-vormisegu puudutavas kartelli osas tuvastatud. Ent ainuüksi see asjaolu iseenesest ei välista hagejate vastutust kolme asjaomast toodet hõlmava ühe rikkumise eest (vt eespool punkt 126).
- ¹⁴⁰ Kolmandaks, asjaolu, et komisjon mainis vaidlustatud otsuses hagejate osas vaid viite kohtumist, mis toimusid enam kui kaheaastasel ajavahemikul ja millest ükski ei olnud pealegi „tippkohtumine”, kus oleks sõlmitud „fundamentaalsed koostöökokkulepped”

(vaidlustatud otsuse põhjendus 105), ei ole samuti piisav, et välistada nende vastutus ühe rikkumise eest.

- 141 Nimelt nähtub kohtupraktikast, et see, et erinevatel ettevõtjatel on olnud erinevad ülesanded ühise eesmärgi poole püüdlemisel, ei kõrvalda konkurentsivastast eesmärki ja järelkult rikkumist, tingimusel et iga ettevõtja annab ühise eesmärgi poole püüdlemisel panuse endale sobival tasemel (vt Üldkohtu 28. aprilli 2010. aasta otsus kohtuasjas T-452/05: BST *vs.* komisjon, EKL 2010, lk II-1373, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks on juba leitud, et üldise kokkuleppe puhul, mis kestab mitu aastat, ei ole kartelli avaldumiste vaheline mõnekuuline erinevus eriti tähtis. Seevastu on määravaks asjaolu, et erinevad tegevused kuuluvad tervikplaani oma identse eesmärgi tõttu (eespool punktis 46 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 260, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Lafarge *vs.* komisjon, punkt 483).
- 142 Neljandaks tuleb hagejate esitatud argumente arvestades veel kontrollida, kas eespool punktis 128 viidatud kohtupraktikas esitatud tingimused on täidetud.
- 143 Sellega seoses on Üldkohus täpsustanud, et ettevõtjat võib pidada vastutavaks kartellikokkuleppe eest tervikuna, isegi kui on tõendatud, et ta on otseselt osalenud vaid kartellikokkuleppe ühes või mõnes osas, kui ühelt poolt ta teadis või pidi kindlasti teadma, et kokkumäng, milles ta osales väga paljude aastate jooksul regulaarselt korraldatud koosolekute kaudu, kuulub tervikplaani, mille eesmärk oli moonutada tavapärast konkurentsi, ja kui teiselt poolt hõlmas asjaomane tervikplaani kõiki osi, mis moodustasid kartellikokkuleppe (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-48/00: Corus UK *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2325, punkt 176, ja eespool punktis 141 viidatud kohtuotsus BST *vs.* komisjon, punkt 32).

- 144 Niisiis ei saa ettevõtjat pidada kogu kartellis osalenuks üksnes sel põhjusel, et kokkuleppel, milles ta osales, ja kogu kartellil on samad eesmärgid. Nimelt võib üksnes juhul, kui ettevõtja selles kokkuleppes osaledes teadis või pidi teadma, et seda tehes liitub ta kogu kartelliga, asjaomases kokkuleppes osalemine kujutada endast kogu selle kartelliga liitumise väljendust (Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-28/99: Sigma Technologie vs. komisjon, EKL 2002, lk II-1845, punkt 45, ja eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus Bolloré jt vs. komisjon, punkt 209).
- 145 Sellega seoses tuleb kohe märkida, et komisjon ei tõendanud ega isegi väitnud, et Barlo teadis või pidi teadma PMMA-plaatide kartellis osaledes, et ta liitub kogu kartelliga, mis puudutab kolme PMMA-toodet.
- 146 Vastupidi, nagu hagejad õigesti rõhutavad, möönis komisjon ise vaidlustatud otsuses, et „Barlo ei teadnud või ei pruukinud teada konkurentsivastaste kokkulepete teravikprojektist” (vaidlustatud otsuse põhjendus 335).
- 147 Samuti ei väida komisjon, et Barlo oli teadlik teiste ettevõtjate poolt kavatsatud või ellu viidud sisulistest tegudest nende samade eesmärkide taotlemisel või et ta võis neid mõistlikult ette näha ning oli valmis nendega kaasnevat riski aktsepteerima. Vastupidi, ta kinnitab kostja vastuses, et Barlole olid teada konkurentide teod, mille eesmärk oli saavutada see üks eesmärk „vähemalt PMMA-plaatide osas”.
- 148 Komisjoni kaitstud tees tugineb tegelikult ainsale väitele, et Barlo rikkumist võib „subjektiivselt tajuda” kui rikkumist, mis hõlmab vaid PMMA-plaate, mis on tegelikkuses lahutamatu osa ulatuslikumast kolme PMMA-toodet hõlmavast ühest rikkumisest.

Ent eespool punktides 128, 143 ja 144 viidatud kohtupraktikast nähtub selgelt, et rikkumise subjektiivne taju on EÜ artikli 81 lõike 1 seisukohalt asjassepuutuv aspekt. Sellega seoses tuleb tegelikult meenutada, et see säte ei ole kohaldatav, kui just ei ole kahe asjaomase poole ühist tahet (vt Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-18/05: IMI jt vs. komisjon, EKL 2010, lk II-1769, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁴⁹ Lisaks tuleb rõhutada, et ainuüksi asjaolu, et Barlo oli teadlik konkurentsivastastest eesmärkidest PMMA-plaatide valdkonnas ja järgis neid, ei võimaldanud järeldada, et ta oli teadlik ühest eesmärgist, mida taotleti ühe kartelliga metakrülaatide sektoris. Nimelt, nagu on juba otsustatud, ei saa ühe eesmärgi mõistet määratleda üldise viitega konkurentsi moonutamisele konkreetsetes sektoris, sest konkurentsi kahjustamine kujutab nii eesmärgi kui tagajärjena endast iga sellise tegevuse olemuslikku osa, mis kuulub EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse. Ühe eesmärgi mõiste selline määratlus ohustab võtta ühe ja vältava rikkumise mõistelt osa selle tähendusest, kuna selle tagajärjel tuleks mitmeid ühte majandussektorit puudutavaid tegevusi, mis on EÜ artikli 81 lõikega 1 keelatud, süstemaatiliselt käsitleda asjaoludena, mis moodustavad ühe rikkumise (eespool punktis 127 viidatud Üldkohtu otsus BASF ja UCB vs. komisjon, punkt 180, ja 28. aprilli 2010. aasta otsus kohtuasjas T-446/05: Amann & Söhne ja Cousin Filterie vs. komisjon, EKL 2010, lk II-1255, punkt 92).

¹⁵⁰ Nimelt võimaldaks komisjoni tees panna ettevõtjale süüks üks rikkumine vaid seetõttu, et tuvastatakse objektiivsed seosed selle rikkumise ja kokkuleppe vahel, milles ettevõtja osales, näiteks samasse majandussektoris kuulumine, ning seda ilma et oleks isegi tuvastatud, et ta oli niisugusest ühest rikkumises teadlik või et ta võis seda mõistlikult ette näha ning oli valmis sellega kaasnevat riski aktsepteerima.

- 151 Tuleb seega nentida, et komisjon ei ole tõendanud, et Barlo osalemine rikkumises seoses PMMA-plaatidega tõi tema enda käitumise läbi kaasa hagejate vastutuse ühe rikkumise eest tervikuna ning et esimese väite teine osa on seega põhjendatud.
- 152 Järelikult tuleb vaidlustatud otsuse artikkel 1 tühistada osas, milles tuvastatakse, et hagejad on rikkunud EÜ artikli 81 lõiget 1 ja EMP lepingu artiklit 53, osaledes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis puudutasid mitte ainult PMMA-plaate, vaid ka PMMA-vormisegu ja PMMA-sanitaartooteid.
- 153 Mis puudutab selle järelduse võimalikku mõju hagejatele määratud trahvisumma suhtes, siis seda analüüsitakse allpool teise väite teise osa raames, mille kohaselt on rikkumise raskust valesti hinnatud.

Esimese väite kolmas osa, mille kohaselt on Barlo osalemisele vältavas rikkumises antud vale hinnang

- 154 Hagejad väidavad, et komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et nad panid toime vältava rikkumise. Nad rõhutavad, et vaidlustatud otsus tugineb Barlo kohalolekule viiel kohtumisel, mis toimusid rohkem kui kahe aasta pikkusel ajavahemikul, mis praktilisest seisukohast lähtuvalt välistab mis tahes kartellis vältava osalemise vormi. Lisaks märgivad hagejad, et kui jätta arvesse võtmata väidetav Barcelona kohtumine 1999. aasta mais või juunis, mille toimumisele nad vastu vaidlevad, siis rajaneb vaidlustatud otsus neljal kohtumisel, millest kaks esimest peeti väidetavalt 1998. aasta

esimesel poolaastal, samas kui ülejäänud kaks leidsid aset 2000. aastal, st et nende kohtumiste vahele jääb 20 kuud.

- 155 Sellega seoses tuleb meenutada, et rikkumise kestus on EÜ artikli 81 lõikes 1 esitatud rikkumise mõiste osa ja selle kestuse tõendamise kohustus lasub peamiselt komisjonil. Kohtupraktika nõuab, et kui puuduvad tõendid, mis otseselt tõendavad rikkumise kestust, siis esitab komisjon vähemalt tõendid, mis puudutavad ajaliselt piisavalt lähestikku asetleidnud asjaolusid, nii et võib mõistlikult tuvastada, et see rikkumine vältas katkematult kahe täpse kuupäeva vahel (vt Üldkohtu 9. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas T-450/05: Peugeot ja Peugeot Nederland vs. komisjon, EKL 2009, lk II-2533, punkt 220 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 156 Lisaks on otsustatud, et asjaolu, et kartellikokkulepe kui selline oli katkematu, ei võimalda välistada, et üks või mitu selle osalist katkestasid oma osalemise teatavaks ajaks (eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punkt 83).
- 157 Lisaks, mis puudutab komisjoni teesi, mille kohaselt tuleb rikkumise vältavat laadi analüüsida seda arvestades, et avalikult ei ole teatatud, et kartellikokkuleppega ei loeta end seotuks, ning et ei ole jätkatud tõeliselt autonoomset poliitikat, mitte üksnes seda, et lükikesel ajavahemikul on hoidutud kartellitegevuses osalemast, kusjuures viimane on asjakohane vaid juhul, kui komisjon oleks täitnud tal lasuva tõendamiskoormise, st esitanud tõendeid, mis puudutavad ajaliselt piisavalt lähestikku aset leidnud asjaolusid, et võiks põhjendatult tunnistada, et rikkumine jätkus katkematult kahe konkreetse kuupäeva vahelisel ajal (vt eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimelt oleks komisjoni teesiga nõustumise tagajärg niisuguste tõendite puudumisel see, et tõendamiskoormis

rikkumise kestuse osas pandaks hagejatele, mis on vastuolus eespool punktides 43 ja 155 meenutatud põhimõtetega.

- 158 Seetõttu tuleb analüüsida, kas käesolevas asjas esitas komisjon – nagu ta väidab – tõendeid, mis puudutavad ajaliselt piisavalt lähestikku aset leidnud asjaolusid.
- 159 Sellega seoses tuleb veel märkida, et kuigi ajavahemik, mis lahutab rikkumise kahte ilmingut, on asjakohane kriteerium, et tuvastada rikkumise vältavus, on samuti tõsi see, et küsimust, kas nimetatud periood on piisavalt pikk, et kujutada endast rikkumise katkemist, ei saa uurida abstraktselt. Vastupidi, seda tuleb hinnata kõnealuse kartellikokkuleppe toimimise kontekstis (eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punkt 89), sh vajaduse korral asjaomase ettevõtja kartellikokkuleppes osalemise konkreetseid üksikasju.
- 160 Arvestades esimese väite esimesele osale antud hinnangut, tuleb tõdeda, et vastuväited, mille komisjon esitas hagejate suhtes, rajanevad Barlo kohalolekul neljal järgmisel kohtumisel: 1998. aasta aprilli kohtumine Dernbachis (vaidlustatud otsuse põhjendus 151), 29. juuni 1998. aasta kohtumine Darmstadtis (vaidlustatud otsuse põhjendus 155), 24. veebruari 2000. aasta kohtumine Heidelbergis (vaidlustatud otsuse põhjendus 167) ja 21. augusti 2000. aasta koosolek Deidesheimis (vaidlustatud otsuse põhjendus 168).
- 161 Esiteks tuleb tõdeda, et ühelt poolt Dernbachi ja Darmstadtis kohtumise ning teiselt poolt Heidelbergi ja Deidesheimi kohtumise vahele jäi vaid mõni kuu. Need ajavahemikud, mida tuleb vaadelda kartelli toimimise kontekstis, ei ole piisavalt pikad, et tuvastada Barlo kartellis osalemise katkestamine. Pealegi ei väida hagejad vastupidist.

- 162 Teiseks tuleb seega kindlaks teha, kas komisjon tõendas Barlo vältava kartellis osalemist 29. juuni 1998. aasta Darmstadt'i kohtumise (vaidlustatud otsuse põhjendus 155) ja 24. veebruari 2000. aasta Heidelbergi kohtumise vahel (vaidlustatud otsuse põhjendus 167).
- 163 Sellega seoses tuleb märkida esiteks, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 155 nähtub, et 29. juuni 1998. aasta Darmstadt'i kohtumisel leppisid osalejad kokku hinnatõus 1998. aasta oktoobriks. Isegi kui selles põhjenduses on märgitud, et Barlo ei andnud mõista, et ta muudab oma hinnapoliitikat, ja kuigi Barlot ei ole vaidlustatud otsuse põhjenduses 157 mainitud nende ettevõtjate hulgas, kes tegelikult Darmstadtis 29. juuni 1998. aasta kohtumisel kokkuleppe sõlmisid, on tõsi ka see, et ta võis kasu saada 1998. aasta oktoobriks hinnatõusu puudutavast teabest ning kohandada oma äritegevust vastavalt sellele. Seega tuleb tõdeda, et Barlo osales kartellis pidevalt 1998. aasta oktoobri lõpuni.
- 164 Teiseks tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuses märgitakse ära kümme kohtumist, mis puudutavad PMMA-plaate sel perioodil ja mis toimusid pärast Darmstadt'i kohtumist üsna regulaarselt vähemalt 1999. aasta teise pooleni (st 18. augusti, 11. septembri, 10. detsembri 1998. aasta kohtumised, 20. jaanuari, 4. ja 19. märtsi ja 5. mai 1999. aasta kohtumised, 1999. aasta mai või juuni kohtumine ning kaks täiendavat kohtumist Itaalias 1999. aastal, mille täpne kuupäev ei ole teada; põhjendus 157 jj). Vaidlustatud otsuse kohaselt leppisid osalejad nendel kohtumistel kokku hindade tõstmises ja teenuste kulude ülekandmises klientidele ning vahetasid teavet turu kohta. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 166 märgitakse ära ka hinnatõus, millest anti teada 1. novembril 1999 ja mida rakendati 2000. aasta jaanuaris (vaidlustatud otsuse põhjendus 166).
- 165 Neist kaalutlustest nähtub esiteks, et ajavahemik, mil Barlot puudutavad salajasel kontaktid või ilmingud puudusid, kestis peaaegu 16 kuud (1998. aasta oktoobri lõpust kuni 24. veebruarini 2000), ning teiseks, et see ajavahemik oli palju pikem

intervallidest, mil kartelliosalistest ettevõtjad väljendasid oma vastavat tahet konkurentsi piirata. Tuleb seega tõdeda, et Barlo vältav osalemine kartellis ei ole selle ajavahemiku osas tõendatud.

- 166 Lisaks, isegi kui vaidlustatud otsuse kohaselt piirdus Barlo kartellis osalemine igal juhul „sporaadiliselt kohtumistel” osalemisega, mis piirnes enda „kursis hoidmisega PMMA-plaatide osas sõlmitud konkurentsivastaste kokkulepete või tegevusega” (vaidlustatud otsuse põhjendus 373), ei võimalda see kummutada tõdemust tema rikkumises osalemise katkemise kohta eespool mainitud perioodil. Nimelt ei saa mis tahes tõendatud konkurentsivastaste kontaktide puudumisel Barlo puhul leida, et teda võidi teavitada sel perioodil sõlmitud kokkulepetest.
- 167 Seega tuleb vaidlustatud otsus tühistada selles osas, milles selles peetakse hagejaid vastutavaks kartellis osalemise eest ajavahemikus 1. novembrist 1998 kuni 23. veebruarini 2000. Selle järelduse võimalikku mõju trahvisumma kindlaksmääramisele analüüsitakse allpool.

Teine väide, et rikutud on määruse 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniseid ja proportsionaalsuse põhimõtet

- 168 Hagejad väidavad, et isegi kui eeldada, et nad tunnistatakse süüdi EÜ artikli 81 rikkumises, ei pea neile määratud trahv kinni määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 ja suunistes sätestatud eeskirjadest ning rikub proportsionaalsuse põhimõtet.

Teise väite esimene osa, mille kohaselt on väidetava rikkumise kestust vääralt hinnatud

- 169 Hagejad väidavad, et nende rikkumises osalemise kestus, milleks vaidlustatud otsuses määrati kaks aastat ja kolm kuud, on väär, kuna komisjon võttis valesti arvesse 30. aprilli 1998. aasta ja 21. aprilli 2000. aasta kui vastavalt nende rikkumises osalemise algus- ja lõppkuupäeva, ning eelkõige, kuna vaidlustatud otsus ei sisalda piisavalt tõendeid toetamaks kinnitust, et sel ajavahemikul oli rikkumine vältav ja katkematu.
- 170 Sellega seoses tuleb kõigepealt põhjendamatusesse tõttu tagasi lükata hagejate kriitika kuupäevade suhtes, mille komisjon võttis aluseks nende rikkumises osalemise algus- ja lõppkuupäevana.
- 171 Esiteks, nagu eeltoodust nähtub, tõendati Barlo osalemine 1998. aprilli Dernbachi konkurentsivastasel kohtumisel õiguslikult piisavalt. Lisaks on asjaolu, et komisjon ei saanud kindlaks teha selle kohtumise täpset kuupäeva, hagejale määratud trahvi seisukohalt asjassepuutumatu, kuna aluseks võeti neile kõige soodsam kuupäev (30. aprill 1998).
- 172 Teiseks, seoses kuupäevaga, mil hagejad lõpetasid rikkumises osalemise (21. august 2000), nähtub eeltoodust, et sel kuupäeval osales Barlo konkurentsivastasel kohtumisel, mille osas ta ei teatanud avalikult, et ta ei pea end seal arutatuga seotuks. Neil asjaoludel ei oma tähtsust argument, et Barlo ei andnud oma nõusolekut hindade tõstmiseks, isegi kui see tõendamist leiaks. Sama kehtib ka argumenti kohta, et komisjon ei tõendanud Barlo õigusvastast tegevust pärast seda kohtumist.

- 173 Seejärel olgu meenutatud, et esimese väite kolmanda osa analüüsi raames leiti juba, et hagejate osalemist kartellis ajavahemikus 1. novembrist 1998 kuni 23. veebruarini 2000 ei ole tõendatud ning et vaidlustatud otsus tuleb tühistada osas, milles komisjon pidas neid selles ajavahemikus vastutavaks. Seetõttu tuleb samuti järeldada, et komisjon võttis väärtalt nende rikkumises osalemise kestuse kindlaksmääramiseks seda ajavahemikku arvesse trahvisumma arvutamise raames.
- 174 Komisjoni tees, mille kohaselt tuleb kartellis osalemise katkestamisest tulenevalt määrata kaks trahvi, mille kogusumma on isegi suurem, tuleb tagasi lükata. Nagu eeltoodust nähtub, osalesid hagejad ju ühes ja samas rikkumises, isegi kui see osalemine katkestati. Trahvisumma tuleb kindlaks määrata selle rikkumise raskuse alusel, mitte kahe eraldiseisva rikkumise alusel. Rikkumise raskus, mida hinnatakse eelkõige rikkumise laadi ja geograafilise ulatuse alusel, jääb samaks, vaatamata sellele, et hagejad katkestasid rikkumises osalemise.
- 175 Seega tuleb Üldkohtu täieliku pädevuse teostamise raames hagejatele määratud trahvisumma ümber arvutada, võttes arvesse nende rikkumises osalemise tegelikku kestust (vt selle kohta eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punktid 96, 97 ja 190).
- 176 Eeltoodut arvestades kestis rikkumises osalemine 11 kuud ja 28 päeva. Järelikult on suunistes esitatud ja komisjoni poolt vaidlustatud otsuses kohaldatud trahvisumma arvutamise metodoloogia kohaselt niisuguse osalemise puhul tegemist lühiajalise rikkumisega, mille korral ei ole mis tahes trahvisumma suurendamist põhimõtteliselt ette nähtud (suuniste punkt 1 B). Viimati nimetatud säte ei näe siiski ette kohustuslikku

eeskirja ning igal juhul ei ole see Üldkohtule täieliku pädevuse teostamise raames siduv.

- 177 Ent arvestades käesoleva asja asjaolusid ja eeskätt eelmises punktis silmas peetud kestuse tingimata ligikaudset laadi, kuna see võtab arvesse 1998. aasta 30. oktoobri kui hagejate kartellis osalemise esimese ajavahemiku lõppkuupäeva, ning seda, et seda osalemist hiljem jätkati, leiab Üldkohus, et trahvi lähtesumma 10% suurendamine väljendab sobivalt selle rikkumises osalemise kestust.
- 178 Seetõttu tuleb trahvisummat vähendada, asendades vaidlustatud otsuse põhjenduses 353 komisjoni kohaldatud 20% trahvisumma suurendamine 10%-sega, ning lükata teise väite esimene osa ülejäänud osas tagasi.

Teise väite teine osa, mille kohaselt on väidetava rikkumise raskust valesti hinnatud

- 179 Hagejad väidavad, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on rikkumise raskuse kindlaksmääramisel oluline kindlaks teha asjaomaste ettevõtjate individuaalne vastutus ja iga ettevõtja osalemise suhteline raskusaste. Nad on arvamusel, et vaidlustatud otsuses komisjon kas ei viinud sellist individuaalset hindamist läbi või tegi seda valesiti. Seetõttu ei ole trahvi lähtesumma (15 miljonit eurot) õigustatud.

- 180 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et kui konkurentsieeskirjade rikkumise panevad toime mitu ettevõtjat, tuleb trahvisummade kindlaksmääramise raames uurida iga ettevõtja osalemise suhtelist raskusastet (vt eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punkt 153 ja seal viidatud kohtupraktika), selleks et kindlaks määrata, kas nende suhtes esineb raskendavaid või kergendavaid asjaolusid (Üldkohtu 8. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-73/04: Carbone-Lorraine *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-2661, punkt 190).
- 181 See järeldus tuleneb loogiliselt karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõttest, mille kohaselt tohib ettevõtjat karistada üksnes asjaolude eest, mida talle individuaalselt ette heidetakse; seda põhimõtet kohaldatakse kõigis haldusmenetlustes, mis võivad kaasa tuua karistuse liidu konkurentsieeskirjade alusel (Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-224/00: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2597, punkt 261).
- 182 Seoses suuniste kohaldamisega tuleb meenutada, et metodoloogia, mille need trahvisumma kindlaksmääramiseks ette näevad, järgib skeemi, mis rajaneb trahvi põhisumma kindlaksmääramisel rikkumise raskuse ja kestuse alusel, mida suurendatakse, et võtta arvesse raskendavaid asjaolusid, või vähendatakse, et võtta arvesse kergendavaid asjaolusid.
- 183 Niisiis nähtub kohtupraktikast, et suuniste kohaldamise raames tuleb eristada rikkumise raskusastme hindamist, mille alusel määratakse kindlaks trahvi üldine lähtesumma, ja iga asjaomase ettevõtja rikkumises osalemise suhtelise raskusastme hindamist, mida tuleb uurida raskendavate või kergendavate asjaolude võimaliku kohaldamise raames (eespool punktis 180 viidatud kohtuotsus Carbone-Lorraine *vs.* komisjon, punkt 100; vt selle kohta ka Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-220/00: Cheil Jedang *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2473, punkt 189, ja 30. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas T-18/03: CD-Contact Data *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-1021, punkt 95).

184 Nimelt tuleb meenutada, et suuniste punktid 2 ja 3 näevad ette trahvi põhisumma muutmise lähtuvalt teatavatest raskendavatest ja kergendavatest asjaoludest, mis on iga ettevõtja puhul erinevad. Konkreetselt suuniste punkt 3 sisaldab pealkirja „Kergendavad asjaolud” all näidisloetelu asjaoludest, mis võivad kaasa tuua trahvi põhisumma vähendamise. Nii viidatakse puhtalt passiivsele rollile rikkumises, kokkulepete täitmata jätmisele, rikkumise lõpetamisele kohe, kui komisjon sekkub, põhjendatud kahtluse olemasolule, et ettevõtja ei teadnud, et kõnealune tegevus kujutab endast rikkumist; asjaolule, et rikkumine on toime pandud hooletusest ning ettevõtja tõhusale koostööle menetluses väljaspool koostööteatise kohaldamisala.

185 Seevastu ei pea komisjon trahvi lähtesumma kindlaksmääramise kontekstis hindama konkreetse ettevõtja tegevuse mõju. Nimelt nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et trahvide üldise taseme kindlaksmääramisel arvessevõetav mõju ei ole see, mis tuleneb ettevõtja väidetavast tegelikust käitumisest, vaid see, mis tuleneb sellest rikkumisest tervikuna, milles ta osales (eespool punktis 34 viidatud Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 152, ja 12. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-554/08 P: Carbone-Lorraine *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 21 ja 24).

186 Käesolevas asjas heidavad hagejad komisjonile esiteks sisuliselt ette seda, et ta ei analüüsinud rikkumise raskuse hindamisel nende endi tegevust. Nad rõhutavad nimelt, et rikkumise „väga raskeks” kvalifitseerimisel vaidlustatud otsuse põhjendustes 319–331 keskendus komisjon kartellile kui sellisele, pööramata tähelepanu eri konkurentide, sh eriti Barlo individuaalsele tegevusele. Hagejate arvates ei saa aga Barlo tegevust kvalifitseerida „väga raskeks” eelkõige vaidlustatud otsuse põhjenduses 320 analüüsitud rikkumise põhilisi tunnusoone arvestades.

- 187 Sellega seoses olgu märgitud, et nagu eeltoodust nähtub, tuleb suuniste kohaldamise raames niisuguseid ettevõtja tegevusega seotud asjaolusid arvesse võtta vajaduse korral raskendavate ja kergendavate asjaolude hindamise staadiumis (suuniste punktid 2 ja 3), et kohandada kindlaksmääratud trahvi põhisumma taset eeskätt rikkumise raskuse alusel, milles ta osales. Järelikult tuleb tagasi lükata argument, mille kohaselt oleks komisjon pidanud selles trahvisumma kindlaksmääramise staadiumis analüüsima konkreetselt hagejate individuaalset käitumist.
- 188 Pealegi ei vaidlusta hagejad tegelikult rikkumise raskust iseenesest, nagu komisjon selle kindlaks tegi. Täpsemalt, kuigi nad väidavad, et komisjon ei analüüsinud asjaomase geograafilise turu suurust, ei esita nad ühtegi tõendit, et vaidlustada komisjoni järelduse põhjendatust, mille kohaselt hõlmas see turg EMP kogu territooriumi.
- 189 Nagu Euroopa Kohus on otsustanud, nähtub suunistest igal juhul, et horisontaalseid hinnakartelle või turgude jagamise kokkuleppeid võib lugeda väga rasketeks rikkumisteks ainuüksi nende laadi tõttu, ilma et komisjon peaks tõendama rikkumise tegelikku mõju turule (Euroopa Kohtu 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-534/07 P: Prym ja Prym Consumer vs. komisjon, EKL 2009, lk I-7415, punkt 75, ja 24. septembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P: Erste Group Bank jt vs. komisjon, EKL 2009, lk I-8681, punkt 103). Nimelt väärivad niisugused kartellikokkulepped oma laadi tõttu kõige raskemaid trahve. Kartellikokkulepete võimalik tegelik mõju turule, eelkõige küsimus, mil määral tõi konkurentsi piiramine kaasa kõrgema turuhinna kui see, mis oleks olnud ilma kartellita, ei ole trahvide taseme kindlaksmääramisel otsustav kriteerium (Üldkohtu 6. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas T-127/04: KME Germany jt vs. komisjon, EKL 2009, lk II-1167, punkt 64). Järelikult ei võimalda hagejate argumendid, mille kohaselt ei

olnud nende tegevusel mingit mõju turule, igal juhul seada kahtluse alla rikkumise kvalifitseerimist „väga raskeks”.

- ¹⁹⁰ Seega tuleb tõdeda, et komisjonil oli alust järeldada vaidlustatud otsuse põhjenduses 331, et kõnealune kartell kujutas endast „väga rasket” rikkumist ainuüksi oma laadi tõttu ja seetõttu, et ta hõlmas kogu EMP territooriumi.
- ¹⁹¹ Teiseks vaidlustavad hagejad vaidlustatud otsuse põhjendustes 332–336 antud hinnangu „erineva kohtlemise” alusel, millest tulenevalt ta vähendas nende trahvisummat 25 % võrra.
- ¹⁹² Esiteks väidavad hagejad, et enne 25 % vähendamist ei kajasta trahvisumma mis tahes erinevat kohtlemist, kuna see on kõikidele asjaomastele ettevõtjatele sama „matemaatilise valemi” kohaldamise tulemus. Hagejate sõnul kasutas komisjon trahvi lähtesumma kindlaksmääramiseks ligikaudu 30 % suurust määra käibest, mida asjaomased ettevõtjad said PMMA-toodetest EMP-s (vaidlustatud otsuse põhjendus 334).
- ¹⁹³ Sellega seoses olgu meenutatud, et suuniste punkti 1 A kuues lõik näeb ette võimaluse eristada sama rikkumisega seotud ettevõtjatele kohaldatavate trahvi lähtesummasid, „et võtta arvesse konkreetse juhtumi kaalu ja seega iga ettevõtja rikkumise tegelikku mõju konkurentsile, eeskätt juhul, kui samalaadseid rikkumisi toime pannud ettevõtjate suurus erineb üksteisest oluliselt” [tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna suuniste eestikeelne tõlge on ekslik]. Nii komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 332 ja järgmistes põhjendustes ka toimis. Ta märkis, et „trahvide valik

võimaldab kohelda ettevõtjaid erinevalt, arvestades rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust kahjustada märkimisväärselt konkurentsi” ja et „see on kohane, kui nagu käesolevas asjas on suured erinevused rikkumises osalevate ettevõtjate kartelliga hõlmatud toodetest saadud käibe osas” (vaidlustatud otsuse põhjendus 332). Olgu veel märgitud, et kuigi vaidlustatud otsusest ei nähtu, et komisjon kohaldas hagejate väidetud „matemaatilist valemit”, nähtub otsusest siiski selgesti, et trahvi lähtesumma kehtestamiseks kohaldas ta kõikide asjaomaste ettevõtjate suhtes sama kriteeriumi, st kriteerium, milleks on „suhteline kaal käibes, mis on saadud PMMA-toodete müügist, millega seoses nad kartellis osalesid” (vaidlustatud otsuse põhjendus 333).

¹⁹⁴ Siiski ei saa sellist toimimist kritiseerida. Vastupidi, see võimaldas mittediskrimineerivalt arvesse võtta objektiivseid erinevusi kartellis osalejate vahel taotletud eesmärgi arvestades, st trahvisummade kindlaksmääramine, arvestades rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust konkurentsi kahjustada. Kuna selle kohtlemise tulemus oli erinevad trahvi lähtesummad, tuleb tõdeda, et komisjon tõepoolest „kohtles erinevalt” suuniste tähenduses, vastupidi hagejate väidetule.

¹⁹⁵ Lisaks tuleb rõhutada, et komisjoni kasutatud kriteerium võtab arvesse ka asjaolu, et hagejate kartellis osalemine tehti kindlaks vaid PMMA-plaatide osas. Nimelt märgib komisjon selgesti, et „Barlo osas olid asjassepuutuvad vaid PMMA-plaadid” (vaidlustatud otsuse põhjendus 333) ning ta võttis seega arvesse selle toote müügist 2000. aastal EMP tasandil saadud käibe. Ent nagu toimikust nähtub, tegutsesid hagejad ka PMMA-vormisegu sektoris. Sellest tulenevalt ei mõjuta esimese väite teise osa põhjendatus (vt eelkõige eespool punkt 152) komisjoni hinnangut selles küsimuses.

- 196 Teiseks väidavad hagejad, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 335 kohaldatud 25 % trahvisumma vähendamine ei olnud piisavalt põhjendatud ja see oli ebapiisav. Nende arvates oleks see vähendamine pidanud arvesse võtma asjaolu, et nad ei olnud vastutavad kartelli eest tervikuna, mitte ainult seda, et nad ei olnud selles küsimuses teadlikud, pidades neid samas vastutavaks ühe rikkumise eest tervikuna. Nad leiavad seetõttu, et vähendamine, mis oleks kajastanud MMA liigitust kõnealuste toodete eri kategooriate vahel, oleks olnud „absoluutne miinimum”. Nad meenutavad, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 5 kohaselt on see liigitus järgmine: 49 % plaadid, 36 % vormisegu ja 15 % sanitaartooded.
- 197 Sellega seoses tuleb tõdeda, et hagejad väidavad õigustatult, et asjaolu, et nad ei olnud vastutavad kartelli eest tervikuna, nagu nähtub esimese väite teise osa analüüsist, oleks tulnud trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel arvesse võtta.
- 198 Nimelt, nagu nähtub eeltoodust, võis hagejatele erinevalt vaidlustatud otsuse muudest adressaatidest süüks panna vaid kartelli ühe osa, st PMMA-plaate puudutava osa. Seetõttu oli konkurentsieeskirjade rikkumine tingimata vähem raske kui see, mis pandi süüks rikkumise kõikides osades osalenud rikkujatele, kes panustasid selle kartelli tõhususse ja raskusesse rohkem kui rikkuja, kes on seotud selle sama kartelli üheainsa osaga (vt selle kohta eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punktid 162 ja 164).
- 199 Ent ettevõtjale ei saa kunagi määrata trahvi, mille summa on arvatud osalemise alusel kokkumängus, mille eest teda ei peeta vastutavaks (eespool punktis 144 viidatud kohtuotsus Sigma Technologie vs. komisjon, punktid 79–82, ja eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punkt 157).

- 200 Suuniste kohaldamisel peab see hinnang olema tingimata antud konkreetse lähtesumma kindlaksmääramise staadiumis, kuna kergendavate asjaolude arvessevõtmine võimaldab pelgalt muuta trahvi põhisummat, lähtudes sellest, kuidas rikkuja rakendas kartellikokkulepet. Rikkujal, keda ei loetud vastutavaks selle kartellikokkuleppe teatavate osade eest, ei saa olla olnud rolli nende osade rakendamisel (eespool punktis 148 viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, punkt 164).
- 201 Tuleb siiski tõdeda, et vaatamata sellele, et komisjon tegi käesolevas asjas vea hagejate vastutuse kindlakstegemisel kartelli eest, määras ta trahvisumma siiski vastavalt eespool esitatud põhimõtetele õigesti kindlaks.
- 202 Esiteks, nagu eeltoodust nähtub (vt eespool punkt 195), ei mõjuta rikkumise kindlakstegemise tasandil tehtud viga trahvisumma arvutamise etappi, mis seisneb asjaomaste ettevõtjate liigitamises mitmesse kategooriasse vastavalt sellele, milline on nende osakaal nende PMMA-toodete müügist saadud käibes, millega seoses nad kartellis osalesid.
- 203 Lisaks, seoses hagejate argumentidega, mille kohaselt peaks arvesse võetavast käibest välja jätma Quinn Plastics, SA saadud käibe, kuna komisjon loobus vaidlustatud otsuses kõikidest vastuväidetest selle äriühingu vastu, piisab tõdemusest, et hagejad ei vaidle vastu komisjoni väitele, mille kohaselt ei muuda see, et kõnealune äriühing ei ole vaidlustatud otsuse adressaat, midagi PMMA-plaatide müügist saadud käibe puhul, mille võib omistada ettevõtjale Barlo, mis hõlmab ka emaettevõtjast adressaati, st Quinn Barlo, kellele rikkumisperioodil kuulus 100% Quinn Plastics, SA kapitalist.

- 204 Teiseks, vaidlustatud otsuse põhjenduses 335 võimaldas komisjon hagejatele 25 % trahvi lähtesumma erivähendust põhjusel, et „ei [olnud] selge, kas Barlo osales või ei osalenud salajastes kontaktides, mis puudutasid PMMA-vormisegu või PMMA-sanitaartooteid” ning järelikult „näib, et Barlo ei teadnud või ei pruukinud teada konkurentsivastaste kokkulepete tervikprojektist”.
- 205 On tõsi, et trahvi ei vähendatud seetõttu, et hagejad ei olnud vastutavad PMMA-vormisegu või PMMA-sanitaartooteid puudutava kartelli osa eest, vaid ainult seetõttu, et nad ei osalenud otseselt neis kartelli osades või ei olnud neist teadlikud.
- 206 Siiski ei saa ainuüksi selle kaalutlusega seada kahtluse alla võimaldatud trahvi vähendamist, kuna komisjon võis sellisel alusel trahvisummat õigustatult vähendada.
- 207 Seega tuleb veel kontrollida, kas nimetatud trahvi vähendamine ja sellest tulenev konkreetne trahvi lähtesumma (15 miljonit eurot) kajastavad adekvaatselt hagejate toime pandud rikkumist, mida tuleb hinnata vaidlustatud otsuse artikli 1 osalist tühistamist arvestades (vt eespool punkt 152).
- 208 Selles osas tuleb märkida, et kuigi nimetatud rikkumine puudutas vaid ühte kolmest asjaomasest tootest, on tõsi ka see, et tegemist oli siiski laadilt väga raske rikkumisega (vt eespool punkt 189), mis hõlmab lisaks kogu EMP territooriumi. Eeskätt asjaolu, et üks rikkumine kogumina vaadeldes võis endast kujutada konkurentsieskirjade veel selgemat rikkumist, ei tähenda kuidagi, et hagejate toime pandud rikkumine kui

selline ei ole „väga raske” (vt selle kohta Üldkohtu 28. aprilli 2010. aasta otsus kohtuasjas T-448/05: Oxley Threads vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 37).

209 Seda järeldust ei sea kahtluse alla hagejate argumendid, mille kohaselt ei ole tõendatud, et nad osalesid kartelli põhiaspektides, nagu on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 320. Arvestades nimelt eespool punktides 180–187 esitatud kaalutlusi, ei olnud trahvi lähtesumma kindlaksmääramise staadiumis asjassepuutuv hagejate endi käitumise küsimus, vaid selle rikkumise tunnuste küsimus, milles nad osalesid. Ent teisalt ei väida hagejad, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 320 esitatud kartelli põhitunnused ei ole vaidlusaluse rikkumise suhtes kohaldatavad, kuna see puudutas üksnes PMMA-plaate. Teiseks, isegi kui eeldada, et hagejad ei osalenud otseselt kõikides vaidlustatud otsuse põhjenduses 320 nimetatud konkurentsivastase tegevuse liikides, tuleb märkida, et hagejad osalesid PMMA-plaate puudutataval kohtumistel, mille käigus muu hulgas sõlmiti hinnakokkuleppeid, arutati hindu ja vahetati turgu puudutatavat teavet (vt eespool punktid 60–78), ning nad said sedasi teada nimetatud konkurentsivastasest käitumisest, sh ka tegevusest, milles nad otseselt ei osalenud, või nad võisid seda mõistlikult ette näha (vt eespool punkt 128).

210 Tuleb seega tõdeda, et hagejate toime pandud rikkumine tuleb kvalifitseerida „väga raskeks” suuniste tähenduses. Tuleb aga meenutada, et suunistes näevad niisuguste rikkumiste eest minimaalse lähtesummana ette 20 miljonit eurot.

211 Mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt sisuliselt peaks neile määratud trahvi lähtesumma kajastama PMMA-plaatide osa võrreldes kõikide PMMA-toodetega,

mis oli ühe rikkumise ese, siis tuleb meenutada, et komisjon peab määrama trahvi proportsionaalselt asjaolude alusel, mida ta võttis rikkumise raskusastme hindamiseks arvesse, ning et komisjon peab neid asjaolusid seejuures seostatult ning objektiivselt põhjendades kohaldama (vt eespool punktis 141 viidatud kohtuotsus BST *vs.* komisjon, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 212 Nagu nähtub kohtupraktikast, ei ole asjaomase turu suurus siiski reeglina kohustuslikult arvessevõetav tegur, vaid üksnes üks asjakohastest teguritest rikkumise raskuse hindamisel ja trahvi suuruse määramisel (eespool punktis 189 viidatud kohtuotsus *Prym ja Prym Consumer vs. komisjon*, punkt 55). Suunistes toodud metodoloogia kohaselt ei ole mingil juhul tegemist määrava teguriga lähtesumma kindlaksmääramise kontekstis (vt selle kohta Üldkohtu 6. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas T-116/04: *Wieland-Werke vs. komisjon*, EKL 2009, lk II-1087, punktid 62–64).
- 213 Sellest järeldub, et trahvi lähtesumma vähendamine, millele hagejatel oli õigus tulenevalt sellest, et nad osalesid kartellis vaid seoses PMMA-plaatidega, ei pidanud kajastama proportsionaalselt selle toote osa võrreldes kõikide PMMA-toodetega, mis olid ühe rikkumise ese. Vastupidi, selline vähendamine ei oleks kooskõlas eespool punktis 211 meenutatud proportsionaalsuse põhimõttega, kuna see ei oleks piisavalt arvesse võtnud asjaolu, et sarnaselt muude vaidlustatud otsuse adressaatidega osalesid hagejad laadilt väga raskes kartellis, mis hõlmas kogu EMP territooriumi.
- 214 Lisaks tuleb märkida, et hagejate taotlus, et trahvi lähtesummat vähendataks sisuliselt 51% võrra 25% asemel, mida komisjon võimaldas (vt eespool punkt 196), ei tugine mitte kolme asjaomase PMMA-toote müügist saadud käibe, vaid tooraine (MMA) liigitusele nende kolme toote vahel, ilma et hagejad selgitaksid, mis tähtsust omab see

kriteerium nende toime pandud rikkumise raskuse hindamisel. Mis aga puudutab küsimust, millise osa kolme PMMA-toote kogumüügist EMP tasandil 2000. aastal võib omistada ainult PMMA-plaatidele, siis nähtub Üldkohtu nõudele vastuseks komisjoni esitatud dokumentidest, et enamik asjaomaseid ettevõtjaid, sh hagejad, hindas seda ligikaudu 60 %-le või enamale, ainult üks ettevõtja hindas seda ligikaudu 50 %-le.

215 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 335 võimaldatud hagejate trahvi lähtesumma 25% vähendamine kajastab asjakohaselt selle rikkumise raskust, milles nad osalesid. Sellest järeldub esiteks, et vaatamata sellele, et komisjon tegi vea hagejate vastutuse kindlaksmääramise tasandil kartelli eest (vt eespool punkt 152), ei teinud komisjon ilmset hindamisviga trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel, ning teiseks ei ole alust seda summat Üldkohtu täieliku pädevuse raames veel vähendada.

216 Järelikult tuleb teise väite teine osa tagasi lükata.

Teise väite kolmas osa, mille kohaselt on kergendavaid asjaolusid valesti hinnatud

217 Hagejad väidavad, et vaidlustatud otsuse hinnangut kergendavatele asjaoludele ei ole piisavalt põhjendatud ning et see rikub suuniseid ja proportsionaalsuse põhimõtet.

– Passiivne ja vähetähtis roll rikkumise toimepanemisel

- 218 Hagejad leiavad, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 373 toodud komisjoni hinnang seoses trahvisumma 50% vähendamiseга passiivse ja vähetähtsa rolli tõttu on valesti põhjendatud, kuna nimetatud põhjendus sisaldab ebaõigeid ja tõendamata kinnitusi. Sellest tulenevalt on trahvi vähendatud ebapiisavalt.
- 219 Sellega seoses olgu sissejuhatuseks meenutatud, et – väljakujunenud kohtupraktika kohaselt – kui komisjon võtab vastu suunised, milles täpsustatakse asutamislepingut silmas pidades kriteeriumid, mida komisjon kavatses oma kaalutusõigust teostades kasutada, viib see oma kaalutusõiguse piiramiseni, kuna komisjon peab järgima neid suunavaid eeskirju, mille ta on ise vastu võtnud (vt eespool punktis 180 viidatud 8. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus *Carbone-Lorraine vs. komisjon*, punkt 192 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 220 Suuniste vastuvõtmisest tulenev komisjoni kaalutusõiguse piiramine ei ole tegelikult vastuolus komisjonile sisulise kaalutusruumi säilitamisega. Suunistes on erinevaid paindlikke elemente, mis võimaldavad komisjonil oma kaalutusõigust kasutada kooskõlas määruse nr 1/2003 sätetega, nagu Euroopa Kohus neid on tõlgendanud (vt selle kohta eespool punktis 212 viidatud Üldkohtu otsus *Wieland-Werke vs. komisjon*, punkt 31, ja 30. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-161/05: *Hoechst vs. komisjon*, EKL 2009, lk II-3555, punkt 129).
- 221 Kuna suunistes puudub kohustuslik märge kergendavate asjaolude kohta, mida võidakse arvestada, tuleb seega asuda seisukohale, et komisjon on säilitanud teatud kaalutusõiguse, et hinnata üldiselt seda, millisel määral on võimalik kergendavate asjaolude esinemisel trahvisummasid vähendada.

222 Seoses puhtalt passiivse või käsutäitja rolliga rikkumises kui kergendava asjaoluga, mis on ette nähtud suuniste punkti 3 esimeses taandes, ütles komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 373 järgmist:

„[...] Põhjendustes 137 ja 223 kirjeldatud asjaoludest nähtub selgelt, et Barlo kartellis osalemist ei saa võrrelda enamiku muude ettevõtjate omaga. Ei näi, et oleks olnud palju asjaolusid, mis tõendaks, et Barlo osales aktiivselt võimalike konkurentsivastaste kokkulepete või tegevuse väljatöötamisel. Tõendatud konkurentsivastased kontaktid näitavad pigem seda, et Barlo osales sporaadiliselt kohtumistel, mis piirnesid sellega, et ettevõtjat hoiti kursis PMMA-plaatide osas sõlmitud konkurentsivastaste kokkulepete või tegevusega. Samuti näib, et Barlo ei osalenud paljudel olulistel mitmepoolsetel kohtumistel, kus otsustati hinnakokkulepete ja konkurentsivastase tegevuse põhiaspektid.”

223 Neid kaalutlusi arvestades leidis komisjon, et hagejatel oli „passiivne ja vähetähtis roll”, ning vähendas nende trahvisummat, mille ta muidu oleks neile määranud, 50 % võrra (vaidlustatud otsuse põhjendus 374).

224 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt kohtupraktikale eeldab passiivne roll, et asjaomane ettevõtja hoidis „madalat profiili”, st ei osalenud aktiivselt konkurentsivastase kokkuleppe või kokkulepete väljatöötamises. Ettevõtja passiivset rolli kartellis väljendavad sellised asjaolud nagu ettevõtja kohtumistel osalemise sporaadilisus võrreldes kartelli tavaliste liikmetega, samuti see, et ettevõtja tuli rikkumise esemeks olnud turule hilinenult, sõltumata ettevõtja kartellis osalemise kestusest, või ka sellekohaste

sõnaselgete avalduste olemasolu, mis pärinevad rikkumises osalenud kolmandate ettevõtjate esindajatelt (vt Üldkohtu 28. aprilli 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-456/05 ja T-457/05: Gütermann ja Zwicky vs. komisjon, EKL 2010, lk II-1443, punktid 184 ja 185 ning seal viidatud kohtupraktika).

225 Seega tuleb tõdeda, et komisjon hindas õigesti kergendavat asjaolu, mis puudutab hagejate passiivset rolli antud juhtumil. Nimelt märkis ta sisuliselt, et hagejate kartellis osalemist ei saa võrrelda enamiku muude ettevõtjate omaga, kuna tuvastatud konkurentsivastased kontaktid näitasid pigem seda, et Barlo osales sporaadiliselt kohtumistel, mis seisnesid selles, et ettevõtjat üksnes hoiti kursis PMMA-plaatide osas sõlmitud konkurentsivastaste kokkulepete või tegevusega.

226 Pealegi nähtub vaidlustatud otsuse põhjenduse 373 sõnastusest selgelt, et kõnesoleva kergendava asjaolu hindamisel võttis komisjon arvesse ainult asjaolusid, mida on analüüsitud esimese väite esimese osa raames. Sellega seoses tuleb toonitada, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 373 viidatakse sõnaselgelt otsuse põhjendusele 137, milles on öeldud, et „[oma] vastuses vastuväiteteatisele lükkavad [hagejad] ümber [B.] osalemise enamikul kohtumistel, kus ta väidetavalt osales”, samal ajal „kinnita[des] [B.] kohalolekut neljal kohtumisel”. Neil asjaoludel ei saa tõdemusi, mille kohaselt „ei näi, et oleks olnud palju asjaolusid, mis tõendaks, et Barlo osales aktiivselt võimalike konkurentsivastaste kokkulepete või tegevuse väljatöötamisel” või et „samuti näib, et Barlo ei osalenud paljudel olulistel mitmepoolsetel kohtumistel”, tõlgendada nii, et hagejate süüks pannakse aktiivne osalemine konkurentsivastaste kokkulepete või tegevuse väljatöötamisel või olulistel mitmepoolsetel kohtumistel. Hagejate sellekohane kriitika on seega tulemusetu.

227 Lisaks piirduvad hagejad sellega, et vaidlustavad vaidlustatud otsuse põhjenduse 373 sõnastuse, selgitamata, kuidas õigustavad käesoleva juhtumi asjaolud trahvi veelgi olulisemat vähendamist analüüsitud kergendava asjaolu alusel.

228 Järelikult tuleb kõnealune väide tagasi lükata.

– Endast rikkumist kujutavate kokkulepete tegelikkuses täitmata või tegude tegemata jätmine

229 Hagejad leiavad, et põhjused, millest tulenevalt lükkas komisjon vaidlustatud otsuses tagasi nende argumendi, et endast rikkumist kujutavad kokkulepped jäeti tegelikult täitmata või teod tegemata – mis on kergendav asjaolu – (vaidlustatud otsuse põhjendus 381), on väärad.

230 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 381 ütles komisjon järgmist:

„Kuigi ei ole ühtegi tõendit selle kohta, et Barlo hoidus süstemaatiliselt hinnakokkuleppeid kohaldamast või täiendavate teenuste kulude klientidele ülekandmisest, on seevastu selge, et tal oli võimalik saada kasu turu kohta vahetatud teabest ning muuta vastavalt sellele oma äritegevust (lihtsustades võib-olla turuosade kasvu). Lisaks ei hoidunud Barlo sõnaselgelt ühiste eesmärkide saavutamisest, mis välja pakuti ja mille kõik ettevõtjad koos kindlaks määrasid (sõltumata sellest, et need eesmärgid vahel

kohtumisel vaid juhuslikult tõstatati). Komisjon lükkab seega tagasi Barlo argumendi, mille kohaselt see, et ta jättis endast rikkumist kujutavad kokkulepped täitmata või teod tegemata, kujutab endast kergendavat asjaolu.”

231 Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt kohtupraktikale tuleb suuniste punkti 3 teises taandes nimetatud ja endast rikkumist kujutavate kokkulepete täitmata jätmise või tegude tegemata jätmise tõttu kergendava asjaolu kohaldamiseks kontrollida, kas asjaomase ettevõtja esitatud asjaolud tõendavad, et ajavahemikul, mil ta oli endast rikkumist kujutavate kokkulepetega seotud, hoidus ta tegelikult nende täitmisest, käitumises turul konkureerivalt, või vähemalt tõendavad, et ta on selgelt ja märgatavalt rikkunud asjaomase kartelli elluviimisega seotud kohustusi niivõrd, et see häiris kartelli toimimist (Üldkohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-26/02: Daiichi Pharmaceutical vs. komisjon, EKL 2006, lk II-713, punkt 113, ja eespool punktis 180 viidatud 8. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Carbone-Lorraine vs. komisjon, punkt 196).

232 Selles suhtes tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 381 rajas komisjon oma hinnangu vastavalt eelmises punktis viidatud kohtupraktikale õigetele kriteeriumidele.

233 Täpsemalt ei saa hagejad kehtivalt kritiseerida komisjoni seoses sellega, et ta võttis arvesse tõendi puudumist selle kohta, et Barlo hoidus süstemaatiliselt hinnakokkuleppeid kohaldamast või täiendavate teenuste kulude klientidele ülekandmisest, kuna kõnealuse kergendava asjaolu hindamisel on tegemist ilmselgelt asjakohase elemendiga. Vastupidi sellele, millele hagejad näivad vihjavat, nähtub vaidlustatud otsuse põhjenduse 381 sõnastusest lisaks selgesti, et tegemist oli vaid ühe elemendiga teiste seas, mille kogumis hindamise tulemusel keeldus komisjon kõnesolevat kergendavat asjaolu arvesse võtmast.

- 234 Ent hagejate argumendid ei saa seada kahtluse alla komisjoni terviklikku hinnangut.
- 235 Esiteks ei ole hagejate esitatud asjaolud piisavad, et teha kindlaks, et Barlo tööpoolest hoidus kohaldamast hinnakokkuleppeid või kandmast klientidele üle lisateenuste kulu.
- 236 Nimelt piirduvad hagejad esiteks sellega, et nad esitavad B. avaldused, mille kohaselt ei viinud Barlo midagi ellu pärast kohtumisi, kus ta kohal viibis, ning teiseks esitavad Atofina kinnituse, mida on silmas peetud vaidlustatud otsuse põhjenduses 326. Ülejäänud osas tunnistavad nad sõnaselgelt, et neil ei olnud võimalik esitada täpseid tõendeid hinnapoliitika kohta ajavahemikus 1999–2000.
- 237 Tuleb aga märkida, et Atofina kinnitus viitab Barlo PMMA-plaatide turuosa suurenemisele ajavahemikus 2000–2002. Arvestades seda, et Barlo rikkumises osalemise periood ulatub 30. aprillist 1998 kuni 21. augustini 2000, siis ei ole tegemist asjaoluga, mis võimaldab tõendada hinnakokkulepete täitmata jätmist, ja seda veelgi vähem süstemaatiliselt. Mis puudutab Barlo esindaja avaldusi, siis neid üksi ei saa neid kinnitavate objektiivsete dokumentaalsete tõendite puudumisel pidada piisavalt veenvaks.
- 238 Samuti ei ole asjaolu, et vaidlustatud otsus ei sisalda tõendeid selle kohta, et Barlo rakendas hinnakokkuleppeid, iseenesest otsustava tähtsusega. Nimelt ei saa väita, et kuna ei tõendatud, et ettevõtja rakendas endast rikkumist kujutavaid kokkuleppeid või tegevust, oli komisjon kohustatud ainult seetõttu hagejate trahvisummat vähendama.

- 239 Teiseks, hagejad ei sea kahtluse alla komisjoni hinnangut, mille kohaselt oli Barlol võimalik saada kasu kohtumistel turu kohta vahetatud teabest ning muuta vastavalt sellele oma äritegevust. Nad piirduvad väitega, et komisjon ei tõendanud seda kinnitust. Ent eespool punktis 231 viidatud kohtupraktika kohaselt pidid hagejad esitama asjaolusid, mis õigustaksid taotletud kergendava asjaolu arvessevõtmist, ning eeskätt asjaolusid, mis puudutavad rikkumise selle osa võimalikku kohaldamata jätmist, mis käsitleb olulise konfidentsiaalse äriteabe vahetamist turu ja/või asjaomaste ettevõtjate kohta.
- 240 Kolmandaks, hagejad vaidlustavad vaidlustatud otsuse põhjenduse 381 teises lauses toodud komisjoni hinnangu, kuna koosolekutel, kus Barlo kohal viibis, ei määratletud ühtegi ühist eesmärki. Nagu nähtub esimese väite esimese osa analüüsist, ei ole see väide siiski õige.
- 241 Lisaks tuleb märkida, et hagejad ei väitnud, et Barlo on vähemalt selgesti ja märgatavalt rikkunud kartelli elluviimisega seotud kohustusi niivõrd, et see häiris kartelli toimimist (vt eespool punkt 231).
- 242 Järelikult on hagejate kriitika vaidlustatud otsuse põhjenduses 381 toodud komisjoni hinnangu suhtes alusetu.
- 243 Täiendavalt tuleb toonitada, et antud juhtumi asjaoludel analüüsitud kergendava asjaolu arvessevõtmisest keeldumine on õigustatud ka vaidlustatud otsuse üldise ülesehitusega.

²⁴⁴ Nimelt nähtub sellest, et teatud perioodidel ei olnud kartell tervikuna täiesti tõhus, kuna osalised, sh Barlo kaldusid sõlmitud kokkulepetest kõrvale (vt nt vaidlustatud otsuse põhjendus 329). Ent kartelli kui sellise toimimisele omast tunnust ei saa arvesse võtta kergendava asjaoluna, vaid äärmisel juhul rikkumise raskuse analüüsimisel. Selles küsimuses tuleb rõhutada, et trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel analüüsis komisjon kartelli ebatõhusust puudutavaid argumente (vaidlustatud otsuse põhjendused 321–329) ja selles kontekstis eeskätt Atofina avaldust, millele hagejad viitasid (vt eespool punkt 236). Kuigi ta leidis, et rikkumise võib kvalifitseerida väga raskeks, kinnitas ta sellegipoolest sõnaselgelt, et ta ei tuginenud trahvisumma kindlaksmääramisel „spetsiifiliselt [turul toimunud rikkumise] konkreetsele mõjule” (vaidlustatud otsuse põhjendus 321).

²⁴⁵ Teiseks, isegi kui eeldada, et Barlo tegevus turul erines oluliselt muude vaidlustatud otsuse adressaatidest ettevõtjate omast, tuleb meenutada, et suunistes ei ole siiski märgitud, et komisjonil tuleb alati eraldi arvesse võtta nende suuniste punktis 3 loetletud igat kergendavat asjaolu (eespool punktis 189 viidatud kohtuotsus KME Germany jt vs. komisjon, punkt 114). Suuniste kohaselt on komisjonil kaalutlusõigus, et hinnata kogumis trahvisumma võimaliku vähendamise olulisust, võttes arvesse kõiki konkreetset juhtumit iseloomustavaid kergendavaid asjaolusid (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2223, punktid 274 ja 275, ja otsus kohtuasjas T-50/00: Dalmine vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2395, punktid 325 ja 326; vt selle kohta ka Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-30/05: Prym ja Prym Consumer vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 204).

²⁴⁶ Ent juhtumi asjaolusid arvestades kajastab Barlo kartellis osalemise suhtelist raskust kõige paremini see, et tunnustati passiivset ja vähetähtsat rikkumise elluviimise rolli, eeskätt põhjusel, et Barlo kartellis osalemist ei saanud võrrelda enamiku muude

ettevõtjate omaga (vaidlustatud otsuse põhjendus 373). Igal juhul ei ole eespool punktides 236–241 analüüsitud hagejate argumendid piisavad, et õigustada trahvi põhisumma täiendavat vähendamist lisaks sellele, mida komisjon tegi passiivse rolli alusel.

²⁴⁷ Järelikult tuleb kõnealune etteheide tagasi lükata.

– Rikkumise varajane lõpetamine

²⁴⁸ Hagejad väidavad, et ei ole vaidlustatud, et Barlole süüks pandud rikkumine lõppes ammu enne komisjoni esimesi uurimisi. Nad leiavad, et selle kergendava asjaolu tagasilükkamine komisjoni poolt läheb ilmselgelt vastuollu suunistega, mis näevad kergendava asjaoluna ette „[r]ikkumise lõpetami[se] kohe, kui komisjon sekkub (eriti kui ta teostab kontrolli)”, ning nad vaidlevad vastu vaidlustatud otsuse põhjendustes 384 ja 385 esitatud komisjoni põhjendustele.

²⁴⁹ Sellega seoses tuleb märkida, et Barlo rikkumises osalemise lõppemise osas tuvastati, et see toimus 21. augustil 2000. Seega ei ole vaidlust selles, et Barlo lõpetas rikkumises osalemise enne komisjoni esimesi uurimisi käesolevas asjas, st 25. ja 16. märtsil 2003 toimunud kohapealsed kontrollimised (vaidlustatud otsuse põhjendus 59).

²⁵⁰ Mis puudutab trahvisumma vähendamist sel alusel, siis piisab sellest, kui nentida, et vastavalt kohtupraktikale ei saa kergendavat asjaolu suuniste punkti 3 kolmanda

taande alusel arvesse võtta, kui rikkumine on lõpetatud enne komisjoni esmase sekkumise kuupäeva või sõltumata komisjoni sekkumisest (vt selle kohta eespool punktis 189 viidatud 3. septembri 2009. aasta kohtuotsus *Prym ja Prym Consumer vs. komisjon*, punktid 105 ja 106).

²⁵¹ Lisaks võeti seda, et Barlo lõpetas vabatahtlikult rikkumise enne komisjoni uurimise algatamist, piisavalt arvesse hagejate suhtes aluseks võetud rikkumisperioodi kestuse arvutamisel, mistõttu nad ei saa tugineda suuniste punkti 3 kolmandale taandele (vt selle kohta eespool punktis 149 viidatud Üldkohtu otsus *Amann & Söhne ja Cousin Filterie vs. komisjon*, punkt 260, ja 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas *T-21/05: Chalcor vs. komisjon*, EKL 2010, lk II-1895, punkt 152).

²⁵² Järelikult on hagejate kriitika, mille nad esitasid vaidlustatud otsuse põhjendustes 384 ja 385 toodud komisjoni hinnangu suhtes, alusetu ning kõnealune etteheide tuleb tagasi lükata.

– Konkurentsieeskirjadega vastavusse viimise programmi vastuvõtmine

²⁵³ Hagejad väidavad, et vaidlustatud otsus on esimene liidu konkurentsieeskirjade kohaldamise otsus, mis tehti Quinni kontserni suhtes. Nad märgivad, et niipea kui kõnealune kontsern sai teada uurimise olemasolust, viis ta ellu konkurentsieeskirjadega kooskõlla viimise programmi, mille kõik üksikasjad edastati komisjonile. Neil

konkreetsetel asjaoludel on põhjendamatu selle programmi kergendava asjaoluna arvesse võtmisest keeldumine.

254 See argumentatsioon ei saa olla tulemuslik.

255 Esiteks tuleb märkida, et see, et vaidlustatud otsus on esimene hagejate suhtes tehtud liidu konkurentsieeskirjade rikkumise tuvastamise otsus, ei õigusta trahvi põhisumma vähendamist. Seda asjaolu võeti seevastu arvesse, kuna komisjon ei võtnud hagejate suhtes raskendava asjaoluna arvesse korduvrikkumist.

256 Teiseks tuleb rõhutada, et uute rikkumiste vältimiseks meetmete võtmine, kuigi see on oluline, ei muuda midagi tuvastatud rikkumise seisukohast.

257 Kolmandaks, juba on leitud, et ettevõtja poolt lihtne konkurentsieeskirjadega vastavusse viimise programmi vastuvõtmine ei saa endast kujutada siduvat ja kindlat tagatist selle kohta, et see ettevõtja tulevikus jätkuvalt neid eeskirju järgib, nii et selline programm ei saa kohustada komisjoni vähendama trahvi põhjusel, et selle institutsiooni taotletav preventsoonieesmärk on juba vähemalt osaliselt saavutatud (Üldkohtu 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-279/02: Degussa vs. komisjon, EKL 2006, lk II-897, punkt 361; vt ka eespool punktis 127 viidatud kohtuotsus BASF ja UCB vs. komisjon, punkt 52).

258 Neil põhjustel tuleb kõnealune etteheide tagasi lükata.

– Kasu puudumine, hoiatava mõju vajaduse puudumine ja proportsionaalsus

- 259 Hagejad märgivad, et konkurentsioiguses ette nähtud trahvide eesmärk on esiteks jätta rikkumise eest vastutavad isikud ilma kasust, mida nad oleks rikkumisest võinud saada, ning teiseks avaldada hoiatavat mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 388). Ent käesolevas asjas ei ole määratud trahv nende eesmärkidega proportsionaalne, kuna esiteks ei saanud hagejad eeldatavast rikkumisest mingit kasu, ning teiseks ei mõistetud Barlot ega Quinni kontserni kunagi süüdi konkurentsieeskirjade rikkumises.
- 260 Kõigepealt olgu rõhutatud, et asjaolud, millele hagejad kõnealuse etteheite raames viitavad, ei ole sõnaselgelt suuniste punktis 3 kergendavate asjaoludena ette nähtud.
- 261 Seejärel tuleb märkida, et komisjon leidis õigesti, et need asjaolud ei õigusta trahvisumma vähendamist.
- 262 Esiteks, väide, mille kohaselt ei saadud kasu, ei ole tõendatud. Lisaks näivad hagejad möönvat, et niisugust kasu oleks võinud saada, rõhutades samas seda, et sellest oleksid kasu saanud ettevõtja endised, mitte praegused aktsionärid, kes peavad kandma trahvi finantstagajärgi. Ent lisaks sellele, et viimast väidet ei ole põhjendatud, ei ole see ka asjakohane. Tuleb veel märkida, et hagejad ei vaidle vastu sellele, et nad on Barlo õigusjärglased, ega sellele, et vaidlustatud otsus oleks juhul, kui rikkumine tõendataks, tulnud neile adresseerida (vt eespool punkt 5).

263 Igal juhul märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduse 388 lõpuosas õigesti, et võimalik kasu puudumine ei muuda toimepandud rikkumise raskust, nagu on kindlaks tehtud vaidlustatud otsuses.

264 Teiseks, seoses asjaoluga, et Barlo ega Quinni kontserni ei ole kunagi süüdi mõistetud liidu konkurentsieeskirjade rikkumises, tuleb viidata eespool punktile 255 ning tõdeda, et korduvrikkumise puudumine ei saa iseenesest kujutada kergendavat asjaolu.

265 Mis puudutab väidet – mida ei ole põhjendatud –, et Barlo omandamise tõttu „vaenuliku” avaliku pakkumise teel ei olnud praegustel aktsionäridel võimalik läbi viia olulist auditit ning nad ei olnud võimalikust rikkumisest teadlikud, siis ei võimalda ka see kergendada toimepandud rikkumise raskust ega mõjutada trahvisummat, kuna viimasega taotletakse hoiatava mõju eesmärki.

266 Järelikult tuleb kõnealune etteheide tagasi lükata.

– Aktiivne koostöö menetluses väljaspool koostööteatise kohaldamisala

267 Hagejad väidavad, et nad tegid komisjoniga kogu haldusmenetluse käigus täielikku koostööd. Nad tegid koostööd, otsides kinnitust asjaoludele, mis ei olnud neile kohe kättesaadavad, ning tegid selleks märkimisväärseid pingutusi. Nende arvates ei olnud komisjonil vaidlustatud otsuses alust keelduda selle aspekti kergendava asjaoluna arvessevõtmisest.

- 268 Sellega seoses tuleb meenutada, et suuniste punkti 3 kuuendas taandes nägi komisjon ette kergendava asjaoluna selle, et ettevõtja teeb väljaspool koostööteatise kohaldamisala menetluses tõhusat koostööd.
- 269 Käesolevas asjas nentis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 392, et ta analüüsis eespool nimetatud sätte alusel seda, kas ühe asjassepuutuva ettevõtja koostöö võimaldas tal rikkumise olemasolu kergemini tuvastada. Arvestades nende koostöö ulatust ja väga piiratud väärtust ning seda, et nad vaidlustasid fakte väljaspool seda väga piiratud koostööd, tõdes ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 393, et ei olnud ühtegi muud asjaolu, mis tooks endaga kaasa trahvisummade vähendamise väljaspool koostööteatise kohaldamisala, ning see vähendamine võis salajaste kartellide asjades olla igal juhul vaid erandlik.
- 270 Sellega seoses tuleb tõdeda, et komisjon leidis õigesti, et suuniste punkti 3 kuuenda taande kohaldamine salajaste kartellide korral peaks olema erandlik.
- 271 Nimelt ei saa selle sätte tagajärg olla see, et koostööteatiselt võetakse kasulik mõju. Ent nimetatud teatisest nähtub selgelt, et selles määratletakse raamistik, mis võimaldab hüvitada komisjoni uurimises koostöö tegemise eest ettevõtjaid, kes osalesid ühendust puudutavas salajases kartellis. Järlikult saab ettevõtjatele põhimõtteliselt võimaldada trahvi vähendamist koostöö eest vaid siis, kui nad täidavad nimetatud teatises ette nähtud tingimused.
- 272 Näiteks on juba otsustatud, et komisjon võib suuniste punkti 3 kuuenda taande kohaldamise reserveerida ettevõtjale, kes esitab talle esimesena teavet, mis võimaldab uurimist laiendada ning võtta vajalikud meetmed, et tuvastada veel raskem rikkumine või

pikema kestusega rikkumine (Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-11/05: Wieland-Werke jt vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 232; vt ka punkt 234).

273 Käesolevas asjas tuleb esiteks märkida, et hagejad ei selgita piisavalt üksikasjalikult, kuidas ja mil määral võimaldas nende koostöö komisjonil väidetavaid fakte tõendada.

274 Teiseks, kuigi esimese väite esimese osa analüüsist nähtub, et hagejate teatavate asjaolude kinnitus vastuses vastuväiteteatisele aitas komisjonil tõendada Barlo seotust mitme konkurentsivastase kohtumisega, tuleb siiski rõhutada, et hagejad vaidlustavad jätkuvalt just nimelt asjaolu, et nimetatud vastus vastuväiteteatisele oli laadilt niisugune, mis tõendas nende vastutust kartelli eest.

275 Neil asjaoludel ei ole tõendatud nende asjaolude olemasolu, mis õigustavad kergendava asjaolu taotletavat arvessevõtmist.

276 Järelikult tuleb kõnealune etteheide tagasi lükata.

277 Viimaseks, kuivõrd teatavaid teise väite raames esitatud hagejate argumente tuleb mõista nii, et need puudutavad põhjendamiskohustuse rikkumist osas, mis puudutab trahvisumma ja eelkõige võimaldatud trahvi vähendamise tasemete kindlaksmääramist (vt eespool punktid 196, 217 ja 218), siis tuleb need tagasi lükata. Nimelt nähtub eeltoodust, et komisjon esitas piisavalt tegurid, mis võimaldasid tal hinnata hagejate toime pandud rikkumise raskust ja kestust, sh põhjendustes 335 ja 372–374 põhjendused, millest tulenevalt ta otsustas nende trahve vähendada. Niisiis täitis ta

põhjendamiskohustust, mis kujutab endast olulist vorminõuet (vt selle kohta Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-248/98 P: KNP BT vs. komisjon, EKL 2000, lk I-9641, punkt 42). Eeskätt tuleb tõdeda, et komisjon ei pea selleks otsuses ära tooma arvandmeid trahvide arvutamiseviisi kohta (vt eespool punktis 131 viidatud kohtuotsus Microsoft vs. komisjon, punkt 1361 ja seal viidatud kohtupraktika) ning tal ei olnud seega kohustust võimaldatud trahvi vähendamise tasemeid rohkem põhjendada.

Järeldus

- ²⁷⁸ Kõigest eeltoodust nähtub, et vaidlustatud otsus tuleb tühistada esiteks osas, milles selles peetakse hagejaid vastutavaks kartellis osalemise eest ajavahemikus 1. novembrist 1998 kuni 23. veebruarini 2000, ning teiseks osas, milles selles tuvastatakse, et nad on rikkunud EÜ artiklit 81 ja EMP lepingu artiklit 53, osaledes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis puudutasid mitte ainult PMMA-plaate, vaid ka PMMA-vormisegu ja PMMA-sanitaartooteid. Ülejäänud tühistamisnõuded tuleb jätta rahuldamata.
- ²⁷⁹ Mis puudutab trahvisumma kindlaksmääramist, siis nähtub kõigest eeltoodust, et esiteks tuleb vaidlustatud otsuse põhjenduses 353 komisjoni poolt kohaldatud trahvi lähtesumma 20% suurendamine asendada 10% suurendamisega ning teiseks tuleb rahuldamata jätta ülejäänud osas trahvisumma vähendamise nõuded.
- ²⁸⁰ Järelikult kehtestatakse vaidlustatud otsuse artiklis 2 hagejatele määratud trahvisummaks 8 250 000 eurot.

Kohtukulud

- 281 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kodukorra artikli 87 lõike 3 alusel võib Üldkohus määrata kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, või kui tegemist on eriliste põhjustega.
- 282 Käesolevas asjas rahuldati hagejate nõuded osaliselt ja komisjoni nõuded jäeti seega rahuldamata osas, milles ta taotles hagi rahuldamata jätmist tervikuna. Hagejate nõuded jäeti rahuldamata osas, milles nad palusid vaidlustatud otsuse tervikuna neid puudutavas osas tühistada. Asjaolusid tuleb hinnata õiglaselt ja otsustada, et hagejad kannavad 60 % oma kohtukuludest ja 60 % komisjoni kohtukuludest ning et komisjon kannab 40 % oma kohtukuludest ja 40 % hagejate kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 31. mai 2006. aasta otsuse K(2006) 2098 (lõplik) EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F/38.645 – Metakrülaadid) artikkel 1 esiteks osas, milles selles tutvastatakse, et Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV ja Quinn Plastics GmbH on rikkunud EÜ artiklit 81 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu**

artiklit 53, osaledes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis puudutaksid mitte ainult polümetüülmetakrülaatplaate, vaid ka polümetüülmetakrülaatkraanvõrgu ja polümetüülmetakrülaatsanitaartooteid, ning teiseks osas, milles neid äriühinguid peetakse vastutavaks osalemise eest kartellis ajavahemikus 1. novembrist 1998 kuni 23. veebruarini 2000.

- 2. Kehtestada trahvisummaks, mis otsuse K(2006) 2098 (lõplik) artiklis 2 Quinn Barlole, Quinn Plastics NV-le ja Quinn Plastics GmbH-le solidaarselt määrati, 8 250 000 eurot.**

- 3. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

- 4. Jätta Quinn Barlo, Quinn Plastics NV ja Quinn Plastics GmbH kanda 60 % nende enda kohtukuludest ja 60 % Euroopa Komisjoni kohtukuludest.**

- 5. Jätta komisjoni kanda 40 % tema enda kohtukuludest ja 40 % Quinn Barlo, Quinn Plastics NV ja Quinn Plastics GmbH kohtukuludest.**

Czúcz

Labucka

Gratsias

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. novembril 2011 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust	II - 7965
Menetlus ja poolte nõuded	II - 7971
Õiguslik käsitlus	II - 7973
Esimene väide, mille kohaselt on rikutud EÜ artiklit 81	II - 7973
Esimese väite esimene osa, mille kohaselt on antud vale hinnang kohtumistele ning muudele kontaktidele ja teabevahetusele, millega Barlo oli seotud	II - 7974
– Neli kohtumist, mille puhul tunnistatakse Barlo kohalolekut	II - 7974
– 1999. aasta mai–juuni vaidlustatud Barcelona (Hispaania) kohtumine (vaidlustatud otsuse põhjendus 164)	II - 7992
– Puuduvad muud kontaktid ja teabevahetus, milles Barlo väidetavalt osales	II - 8000
– Järeldus esimese väite esimese osa kohta	II - 8002
Esimese väite teine osa, mille kohaselt on antud vale hinnang Barlo osalemisele kolme PMMA-toodet hõlmavas „ühes ja ühises konkurentsivastases projektis”	II - 8002
Esimese väite kolmas osa, mille kohaselt on Barlo osalemisele vältavas rikkumises antud vale hinnang	II - 8011
Teine väide, et rikutud on määruse 1/2003 artikli 23 lõiget 3, suuniseid ja proportsionaalsuse põhimõtet	II - 8015
Teise väite esimene osa, mille kohaselt on väidetava rikkumise kestust vääralt hinnatud	II - 8016
II - 8048	

Teise väite teine osa, mille kohaselt on väidetava rikkumise raskust valesti hinnatud	II - 8018
Teise väite kolmas osa, mille kohaselt on kergendavaid asjaolusid valesti hinnatud	II - 8029
– Passiivne ja vähetahtis roll rikkumise toimepanemisel	II - 8030
– Endast rikkumist kujutavate kokkulepete tegelikkuses täitmata või tegude tegemata jätmine	II - 8033
– Rikkumise varajane lõpetamine	II - 8038
– Konkurentsieeskirjadega vastavusse viimise programmi vastuvõtmine ...	II - 8039
– Kasu puudumine, hoiatava mõju vajaduse puudumine ja proportsionaalsus	II - 8041
– Aktiivne koostöö menetluses väljaspool koostööteatise kohaldamisala ...	II - 8042
Järeldus	II - 8045
Kohtukulud	II - 8046